

ČESKÝ EXPORT

PŘÍLOHA DIVIZE EURO E15, VYCHÁZÍ VE SPOLUPRÁCI S PORTÁLEM BUSINESSINFO.CZ

BusinessInfo.cz
Oficiální portál pro podnikání a export

KAZACHSTÁN

HOSPODÁŘSKÝ ZÁZRÁK UPROSTŘED ASIE

UZBEKISTÁN: ZÁJEM O PIVO

Rychle rostoucí ekonomika kupuje také trolejbusy a pneumatiky

ČÍNA: AUTA V REKORDU

Tuzemští výrobci zažili nejlepší sezonu v historii

USA: TRAMVAJ NA BATERKY

První kus prodali Češi do amerického Seattlu

můj svět ... můj domov

- prémiová lokalita**
 kompletní občanská vybavenost
 bydlení v přírodním parku
- nízkoenergetické a pasivní domy**
 zdravé prostředí v domě (filtrace vzduchu)
 nízké provozní náklady (řízené větrání s rekuperací tepla)
- bezpečí a služby uzavřeného areálu**
 recepce 24/7 se službami
 kamerový systém
 vstupní dveře do domů bezpečnostní třídy 4
 optický datový kabel pro vysokorychlostní internet
- nadčasová architektura a urbanizmus**
 městský parter s centrálním parkem a vzrostlými stromy
 dispozice a interiéry od studia Olga Chorchoj
 velká francouzská okna
 designová klubovna

NOVÁ KRONIKA EXPORTU

„To je ta země, kde se dělají škodovky?“ Tak se ptal na Česko jeden řidič v Izraeli, kterého jsem si loni šťastně stopnul na zapomenuté silnici kdesi uprostřed Judské pouště. Ano, to je ta země, jejíž vizitkou ve světě není jen Jágr a Pražské Jezulátko, ale hlavně vynikající kvalita vyváženého zboží. Ať je to pivo, vodní turbína nebo terénní koloběžka.

Úspěch České republiky s exportem stojí a padá. Tenhle základní fakt si možná pořád ještě málo uvědomujeme. Hlavním motorem českého hospodářství není ani domácí spotřeba, ani výdaje státu, ale vývoz. Jeho objem představuje už zhruba 80 procent v poměru k celkovému hrubému domácímu produktu.

Svou troškou chceme podpořit české vývozce i my. Exportní přílohy deníku E15 měly už v předchozích sezonách příznivý ohlas a letos se vydavatelství Mladá fronta rozhodlo dát jim pravidelnější rytmus a formu. Magazín vám nyní přineseme vždy první středu v měsíci. Každé vydání se v hlavním tématu zaměří na jednu konkrétní zemi, která je pro české firmy lákavým obchodním cílem. V tomto prvním čísle je to Kazachstán, jenž zažil v posledních letech učiněný hospodářský zázrak a díky závratným příjmům z těžby nerostných surovin nakupuje ve světě ve velkém všechno od spotřebního zboží až po největší stroje pro nové továrny.

Naším přáním ale je, aby byla příloha zajímavá pro všechny čtenáře, nejen pro ty, kteří zrovna uvažují o vývozu do dané země. Další pravidelnou součástí magazínu proto vždy bude materiál o některém klíčovém odvětví českého hospodářství. Začínáme tím nejdůležitějším, tedy automobilovým průmyslem. Tenhle pilíř české ekonomiky loni zažil snový rok. Výroba lámala všechny historické rekordy a rostl vývoz většiny typů vozidel, od osobních aut přes autobusy a nákladáky až po méně často v médiích zmiňované, ale o to zajímavější přívěsy.

K pravidelným rubrikám bude patřit také blok článků o státní podpoře vývozu a podnikání. V nich byste měli najít doporučení, jak a kde lze získat různé dotace, kde informační podporu nebo jak se zbavit zbytečného papírování.

Doufáme, že bude magazín Český export užitečným zdrojem praktických informací pro vývozce a zároveň jakousi pravidelnou kronikou českého hospodářství pro ostatní čtenáře. Budeme si vážit toho, pokud se s námi podělíte o své názory i o zajímavé příběhy z podnikání. ■

TOMÁŠ STINGL • stingl@mf.cz

LETEM SVĚTEM

TEXT: TOMÁŠ STINGL / FOTO: JIŘÍ SLÁMA

PIVO VERSUS VODKA

Nejsou to jen obchodní sankce, které dělají vývozcům těžkou hlavu na ruském trhu. Nedávno tam bylo také přímo oficiální státní vyhláškou nařízeno snížení ceny vodky. Prodejci ostatních alkoholických nápojů včetně českých dodavatelů piva mají teď nepříjemného konkurenta – extrémně levnou vodku. ■

inzerce A151001031

SUPERVELMOC NA MUCHOLAPKY

Česko má prakticky světový monopol na výrobu mucholapek. Dvě třetiny světové produkce zastane rodinná firma Papírna Moudrý ze Židlochovic, která za zdánlivě nepatrný výrobek utrží kolem 100 milionů korun ročně. Ve skutečnosti totiž jde někdy o překvapivě velké a propracované mucholapky. Například ta stájová je dlouhá až deset metrů. ■

AFRICKÝ BROKÁT Z BROUMOVA

Mnozí Afričané, kteří rádi nosí nádherně barevné tradiční obleky z „afrického“ brokátu, asi netuší, že tato látka pochází ve skutečnosti z českého Broumova. Česká společnost Veba je velkým vývozcem tohoto velejemného brokátu, který vyváží zejména do západoafrických států. Tam se z látky vyrábějí slavnostní úbory zvané agbády nebo civilnější kaftany. ■

KOLOBĚŽKY I DO SLOVNÍKU

Velmocí je Česko ve výrobě koloběžek. Kuriózní zkušenost přitom udělal jeden z českých producentů – firma Yedoo. Značka je anglickým přepisem českého slovesa „jedu“. Podle zástupců firmy ale v některých zemích obyvatelé koloběžky vůbec neznali a neměli pro ně ani slovo. Proto se dokonce na chvíli uvažovalo, že do některých jazyků bude slovo yedoo zaneseno jako obecný název pro koloběžku. Zatím se tak nestalo, české koloběžky ale každopádně stále dobře jedou na odbyt. ■

BYTY MÍSTO JURT

Historicky první velký stavební projekt v Mongolsku zaštitěn českou firmou je stavba dvou tisíc bytů ve městě Erdenetu. Zakázku na dosud neprobádaném trhu získala developerská společnost Finep. Projekt je unikátní v tom, že nabídne západní standard bydlení v zemi, kde jsou lidé zvyklí žít převážně v tradičních jurtách, tedy velkých stanech. ■

TEXT: TOMÁŠ STINGL, ČTK / FOTO: MARTIN PINKAS, PROFIMEDIA, INEKOM

INEKON PRODAL TRAMVAJ NA BATERKU DO AMERICKÉHO SEATTLU

Česká společnost Inekon Group prodala první tramvaj na baterii. Vůz nezávislý na trakčním vedení úspěšně nabídl americkému městu Seattle. S tím uzavřela smlouvu na dodání několika vozů tohoto typu v hodnotě téměř 30 milionů dolarů.

„Soupravu jsme již úspěšně otestovali v ostravském provozu, kde bez napájení z trakčního vedení ujela v simulovaném běžném provozu téměř devět kilometrů a spotřebovala přitom jen zhruba čtyřicet procent kapacity baterie,“ uvedl Josef Hušek, předseda správní rady a statutární ředitel společnosti. Zástupci amerického Seattlu se tohoto závěrečného testování osobně zúčastnili a po úspěšné prezentaci projevíli zájem o dalších devět souprav tohoto typu.

Tramvaj ujede na baterii celkem až 16 kilometrů. Na návrhu alternativního pohonu spolupracoval Inekon Group s francouzskou společností

Saft, která podle společně vytvořeného zadávací dokumentace baterii vyrobila. V současné době Inekon Group podal žádost o udělení patentu na celkový koncept propojení bateriového systému s řízením tramvají.

„O dodání tramvají na bateriový pohon jednáme nyní i s americkým Detroitem. Současně pracujeme na další inovaci naší technologie, která by dojezd tramvají bez napájení z trakčního vedení ještě zdvojnásobila,“ uvádí Josef Hušek.

Vznik alternativního pohonu je reakcí na rostoucí světový zájem o tramvaje nezávislé na trakčním vedení. Takto vybavené vozy nacházejí využití v centrech historických měst nebo například v místech složitého křížení s trolejbusovými linkami, kde není možné vybudovat standardní tramvajové vedení. V Česku se vývojem tramvají na baterku zabývá také společnost Škoda Transportation. ■

MAKEDONSKÉ ŽELEZNICE OBJEDNALY BEZPEČNOSTNÍ SYSTÉM U AŽD PRAHA

Česká společnost AŽD Praha podepsala smlouvu o dodávce a instalaci zabezpečovacího zařízení pro železniční koridor Kumanovo-Beljakovce v Makedonii. Hodnota zakázky je 3,1 milionu. Tendr vyhlásil správce makedonské železniční infrastruktury. Česká společnost se zařadila jako jeden ze zhotovitelů vedle italských a německých dodavatelů. Práce AŽD Praha zahrnují výrobu, instalaci i testování a uvedení do provozu staničního a tratového zabezpečení pro celkem tři železniční stanice na trati dlouhé 31 kilometrů. „Jedná se spíše o menší zakázku, ale o to větší má strategický význam. V Makedonii totiž jde o historicky první aplikaci plně elektronických zabezpečovacích zařízení, a tak si nemůžeme dovolit žádné zaváhání,“ říká ředitel zahraničního marketingu a obchodu AŽD Praha Petr Žatecký. „Země bývalé Jugoslávie dlouhodobě patří mezi naše prioritní trhy, na které se velmi soustředíme a do kterých také značně investujeme. Vedle tohoto projektu v Makedonii nyní AŽD Praha realizuje například prestižní projekt rekonstrukce hlavního nádraží Bělehrad v Srbsku. Od obou těchto projektů si slibujeme posílení a upevnění naší pozice na trzích zemí bývalé Jugoslávie,“ dodává Žatecký. Práce na projektu započaly ještě před podpisem smlouvy na podzim 2014. Naplno se však projekt rozbíhá až letos a dokončen by měl být příští rok v září. ■

NÁBYTKÁŘI ZALOŽILI SPOLEČNOU FIRMU VE VIETNAMU

Čeští výrobci nábytku založili ve Vietnamu společnou firmu, jejímž prostřednictvím chtějí dobývat trhy v jihovýchodní Asii. Firma nazvaná Czech industry company limited má investiční kapitál téměř 1,5 milionu dolarů. Podíl níky tvoří celkem deset českých nábytkářských podniků. „Všem zájemcům nejen o vietnamský trh, ale i trhy dalších zemí sdružených v organizaci ASEAN vzniká možnost využít naši strukturu pro navázání kontaktů i k dokončení obchodů,“ uvedl Radek Brychta, který je jedním z iniciátorů projektu.

Vedle Vietnamu tak chce nábytkářská formace oslovovat i další země regionu – Brunej, Filipíny, Indonésii, Kambodžu, Laos, Malajsi, Myanmar, Singapur a Thajsko. Centrála společnosti je ve vietnamském hlavním městě Hanoji.

Založení společné firmy je završením několikaletého úsilí klastru nábytkářů, který se pokouší proniknout do nejdynamičtějšího hospodářského regionu světa i za využití eurodotací a podpory českého státu. ■

ČEŠI PŘEVZALI ELEKTRÁRNU V BRITÁNII

Česká společnost Energetický a průmyslový holding dokončila minulý měsíc převzetí společnosti Eggborough Power Limited, která je jediným vlastníkem černouhelné elektrárny Eggborough ve Velké Británii. Transakci schválila také Evropská komise. Elektrárna stojí v hrabství Severní Yorkshire. Její čtyři černouhelné bloky disponují celkovou instalovanou kapacitou dva tisíce megawattů. Elektrárna pokrývá zhruba čtyři procenta celkové spotřeby elektrické energie Velké Británie a zaměstnává přibližně 300 lidí.

Energetický a průmyslový holding, který elektrárnu přebírá, vlastní už na 40 firem především v Česku, na Slovensku, v Polsku a v Německu. Zaměstnává v současnosti více než osm tisíc lidí. ■

ROSTE VÝVOZ PASTÍ NA MÝŠI, V RUSKU HO ALE ZASÁHLY SANKCE

Firmě Kovo Društvo z Hluboček u Olomouce v poslední době roste export pastí na hlodavce, protože v přírodě se díky teplému počasí výrazně zvyšuje populace myši, potkanů a krteků. Firma tak loni zvýšila výrobu pastí zhruba o desetinu na 1,35 milionu kusů. Polovinu z toho vyvezla do světa.

Export do důležitých odbytí, kterým je Rusko, ale nyní postihly sankce. „Firma, přes kterou jsme do Ruska exportovali, tam kvůli nim přestala vyvážet. Ještě předloni jsme do Ruska exportovali pastí za téměř 2,5 milionu korun, ale loni jsme stihli pouze jednu dodávku,“ uvádí předseda družstva Josef Peřina. Společnost se tak pokouší nahradit odbyty v Rusku jinými trhy a zároveň v Rusku získat nové kontrakty. „Jednáme s několika dalšími firmami, jejichž prostřednictvím bychom mohli opět zahájit export do Ruska. Hlavně v Moskvě jdou pastí na hlodavce a krty dobře na obdyt,“ uvádí Peřina. Ruští zákazníci podle něj dávají přednost kovovým pastím na myši a krysy v provedení leštěná mosaz, které vypadají jako zlaté.

„Naši obchodní partneři z Německa zase požadují, aby past na myši pro německý trh byla vyrobená jen z bukového dřeva. Německá myš je prý chytrá a vlezle pouze do pastí vonící bukovým dřevem. Ostatním pastím, hlavně těm plastovým, se vyhýbá,“ podotkl s úsměvem Josef Peřina. Roční obrát družstva je v současnosti přibližně 60 milionů korun, na pastí z toho připadá přibližně čtvrtina tržeb. ■

PRŮMYSL SPUSTIL KAMPAŇ NA PROPAGACI TECHNICKÝCH OBORŮ

Zástupci českého průmyslu i státní správy před několika dny slavnostně spustili kampaň Rok průmyslu a technického vzdělávání 2015. Letos má přijít vlna konkrétních akcí, jejichž cílem je zvýšit zájem především mladých lidí o studium technických oborů a řemesel. Průmysl v současnosti trpí akutním nedostatkem kvalifikovaných technických pracovníků. „Obracím se zejména na rodiče – nebojte se poslat své děti na technické obory,“ řekl při slavnostním zahájení kampaně v Národním technickém muzeu v Praze prezident Svazu průmyslu a dopravy ČR Jaroslav Hanák.

Letos se budou například konat různé studentské soutěže a vyjdou publikace jako Almanach technického vzdělávání či statistický

přehled Panorama. Připravuje se i Den průmyslu v Ostravě nebo řada konferencí zaměřených na systémové změny ve školství.

Třeba jen lídr českého průmyslu, společnost Škoda Auto, chystá desítky akcí. „Například se pokusíme motivovat děti k zájmu o techniku v designové soutěži Mladý designér, vzdělávat učitele v rámci projektu Věda má budoucnost a podporovat střední školy v rámci grantových programů,“ uvedl Bohdan Wojnar, člen představenstva společnosti.

Přidat se mohou i další firmy. Formulář pro přihlášení vlastních akcí a další informace o Roku průmyslu a technického vzdělávání najdete na webové adrese www.rokprumyslu.eu. ■

PROJEKT MEOHUB POMŮŽE VÝROBCŮM OPTIKY VSTOUPIT DO SPOJENÝCH STÁTŮ

Pomoci tuzemským firmám s expanzí na americký trh má projekt MeoHub. Ten spouští prerovský výrobce optomechanických přístrojů Meopta-optika. Malé a střední firmy se v průběhu ledna zdarma hlásily do tohoto projektu. „Většinou nás dosud kontaktovaly firmy, které utlumily obchodní aktivity v Rusku a nyní hledají nové trhy. MeoHub jim může výrazně pomoci právě s expanzí ve Spojených státech,“ uvedla manažerka

projektu Jaroslava Němcová. V těchto dnech se vybírají mezi přihlášenými firmami nejvhodnější adepti, kteří nabízejí konkurenceschopný produkt, mají zkušenosti s expanzí v zahraničí a chtějí uspět v USA.

Do dalšího výběru postoupí dvě desítky kandidátů a podporu má šanci obdržet pětice uchazečů. Získají sídlo v New Yorku včetně kanceláře pro manažera, asistenci při založení firmy, pomoc s administrativou či podporu

VÝVOZ HRAČEK ZKOMPLIKOVALA UKRAJINSKÁ KRIZE

Tradiční čeští výrobci hraček očekávají letos rekordní vývoz do zahraničí. Podle odhadů Sdružení pro hračku a hru se přiblíží export dvěma miliardám korun. Růst by mohl být ještě větší, vývoz hraček ale bohužel začal doplácet na obchodní válku Ruska s EU. O ruský trh přišla například společnost Efko, která vyrábí populární postavičky Igráček nebo konstrukční stavebnici Roto. Firma, která do zahraničí vyveze zhruba třetinu produkce, letos očekává i přesto růst vývozu zhruba o 17 procent. Nejvíce prodává na Slovensko, do Německa, Nizozemska či Francie, ale také do Izraele a Japonska. Firma Detoa Albrechtice loni přišla o trhy v Ázerbájdžánu a Kazachstánu. „Zavinila to rusko-ukrajinská krize. Ty země jsou na sebe velmi úzce navázány. I oni devalvovali, takže nám tam obchody na chvíli skončily, doufám, že se opět ožijí,“ uvedl ředitel firmy Jaroslav Zeman. Nejvíce firma exportuje do Německa, například i vývoz do vzdáleného Japonska dosahuje osmi procent z obrátu. Společnost nabízí především didaktické hračky, které rozvíjejí u dětí motoriku, estetiku a fantazii, například magnetické puzzle. Obrát společnosti Detoa byl loni 82 milionů, což je meziročně o tři procenta více. Skupina Dino Toys, která vyrábí mimo jiné nejznámější deskovou hru Dostihy a sázky, loni dosáhla obrátu čtvrt miliardy. Letos podle ředitele Jana Šlemína očekává nárůst exportu o deset až 20 procent. Společnost v létě uvedla na trh novou plastovou Tatra 148 na písek. Zatím se prodalo 30 tisíc kusů a společnost doufá, že s tímto produktem uspěje na západoevropských trzích. V Česku je v současnosti zhruba 230 tradičních výrobců hraček. Podíl českých hraček na trhu se pohybuje mezi sedmi a deseti procenty. Výroba v českých firmách v roce 2013 dosáhla 2,2 miliardy korun, z toho se předloni vyvezlo zboží za 1,6 miliardy. Největšími českými vývozci jsou ABA factory, Abrex, BD Tova Brno, Moravská ústředna DUV Brno či již zmíněná Detoa Albrechtice. Vedle toho mají v tuzemsku závody také čtyři velcí zahraniční výrobci s roční výrobou v objemu 5,5 miliardy korun. Jde o značky Lego, Simba, Playmobil a Ravensburger. ■

při získávání viz. Součástí servisu bude i patentové a licenční poradenství, právní služby, zprostředkování obchodních kontaktů i zajištění skladových a výrobních prostor.

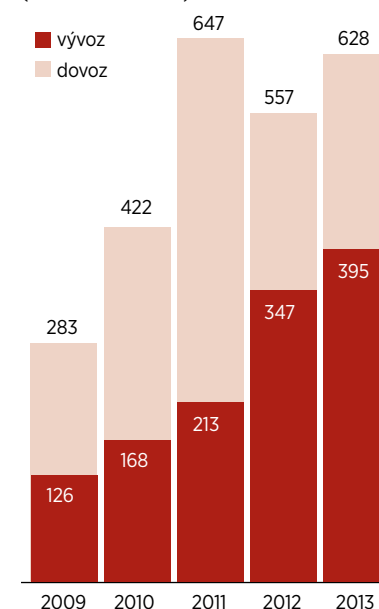
Přerovské společnosti Meopta-optika předloni díky mírnému oživení poptávky na zahraničních trzích vzrostly tržby meziročně o tři procenta na 1,95 miliardy korun. Ve finančních plánech na loňský rok vedení Meopty počítalo s tržbami na úrovni

dvou miliard korun. Hlavní část tržeb Meopta-optika získává z prodeje sportovní optiky a průmyslových aplikací pro polovodičový průmysl a digitální projekce. Většina produkce Meopty-optiky míří na export, přičemž ve Spojených státech má firma pobočku. Společnost zaměstnává v průměru 2450 pracovníků. Jejím hlavním akcionářem je také firma s padasáti procentním podílem Čechoameričan Paul Rausnitz. ■

Vizitkou hospodářského boomu Kazachstánu je nová metropole Astana postavená doslova uprostřed stepi.

Obchod ČR s Kazachstánem
(v milionech dolarů)

Zdroj: MPO

Počet obyvatel: 17 milionů
Rozloha: 2,7 milionu km²
Hlavní město: Astana
Měna: tenge (1 KZT je 0,12 Kč)

NEROSTNÁ VELMOC MÁ ČESKÉ ZBOŽÍ RÁDA

STŘEDOASIJSKÝ KAZACHSTÁN ZAŽÍVÁ V POSLEDNÍCH DVACETI LETECH MALÝ HOSPODÁŘSKÝ ZÁZRAK. MÁ TOTIŽ OBROVSKÉ PŘÍJMY Z TĚŽBY ROPY, URANU ČI ŽELEZNÉ RUDY. ČESKÉ ZBOŽÍ JE V ZEMI VELMI POPULÁRNÍ, A NOVÉ ZAKÁZKY NAVÍC DOHODLI VÝVOZCI PŘI LISTOPADOVÉ MISI VEDENÉ PREZIDENTEM MILOŠEM ZEMANEM.

TEXT: FRANTIŠEK TROJÁČEK, EKONOMICKÝ RADA VELVYSLANECTVÍ ČR V ASTANĚ / FOTO: PROFIMEDIA

Hospodářská spolupráce České republiky a Kazachstánu se v posledních letech velmi dynamicky rozvíjí.

V roce 2013 obchodní obrat přesáhl úroveň miliardy dolarů. O rozvoj hospodářské spoluprá-

ce má zájem okolo 200 českých společností, v Kazachstánu je už více než 30 společných podniků, 25 kancelářů a zastoupení českých společností zejména ve městech Almaty, Astana, dále v Pavlodaru, Karagandě a Taldykorganu. Pod-

poru českým společnostem v Kazachstánu poskytuje též kancelář CzechTrade v Almaty.

Nový významný impulz přinesla návštěva českého prezidenta Miloše Zemana v Kazachstánu loni v listopadu. Doprovodila ho

delegace více než 80 představitelů českých firem. Kazašský prezident Nursultan Nazarbaev informoval českou stranu o zahájení druhé fáze industrializace v Kazachstánu a pozval české společnosti k účasti v tomto procesu.

Kazachstán je zemí s obrovským nerostným bohatstvím. Těží se tu ropa, plyn, uhlí či železná ruda. Na prvním místě ve světě je Kazachstán v těžbě uranu. Těžba ropy se pohybuje na úrovni 80 milionů tun ročně s tím, že se předpokládá, že během několika let bude Kazachstán patřit mezi desítku zemí ve světě s největší těžbou ropy. Zajišťuje také třetí největší dodávky ropy do České republiky.

Příjmy z těžby a exportu nerostných surovin Kazachstán využívá k intenzivnímu budování své infrastruktury. V některých případech očekává kazašská strana od zahraničních partnerů investování peněz do realizace projektů.

V ASTANĚ BUDE SVĚTOVÁ VÝSTAVA EXPO 2017

K aktuálním významným infrastrukturálním projektům lze zařadit budování tranzitního koridoru mezi západní Čínou a západní hranicí Kazachstánu v délce 2700 kilometrů. Podél tranzitního koridoru

je postupně budována doprovodná infrastruktura, jako jsou odpočívadla, pumpy, restaurace, ubytovací kapacity či zdravotnická zařízení. V období do roku 2020 se bude modernizovat celá řada prioritních silničních tahů, jako Astana–Almaty nebo Astana–Pavlodar.

Významným projektem kazašské vlády je příprava světové výstavy Expo 2017 v Astaně. Do přípravy je možné zapojení i českých společností, například při dodávkách technologie, při zajištění dopravy nebo při poskytování konzultantských služeb.

Aktuální příležitosti existují pro české firmy také při rozšiřování výroby v automobilovém průmyslu v Kazachstánu. Možnosti jsou též v zajišťování dodávek strojírenského zařízení pro místní průmysl. Velvyslanectví v této oblasti úzce spolupracuje s Association of Kazakhstan Machinery and Metalware Industries. Na konci loňského listopadu velvyslanectví v Astaně zaslalo do ústředí

nabídku k účasti na výstavbě šesti dětských školek ve městě Ust'-Kamenogorsk a pěti školek ve městě Semei. Příležitostí je také výstavba a řízení nemocnice s 300 lůžky ve městě Ust'-Kamenogorsk a dětské nemocnice s 200 lůžky ve městě Semei.

INVESTOŘI DOSTANOU DAŇOVÉ PRAZDNINY NA DESET LET

Základní pravidla zadávání veřejných zakázek jsou v Kazachstánu podobná pravidlům v České republice. Aktuální veřejné zakázky jsou publikovány na centrální internetové stránce www.mp.com.kz/goszakupki. Celá řada zakázek je též připravována na regionální úrovni, přičemž o některých záměrech na vypracování projektů se lze v obecné poloze dozvědět v rámci pracovních jednání na radnicích (akimatech) v jednotlivých kazašských oblastech.

Kazašská strana klade v poslední době velký akcent na získávání nových zahraničních investorů a loni v létě vyhlásila nové investiční pobídky na podporu zahraničních investic s cílem získání nových investorů zejména pro velké projekty.

Tyto pobídky mimo jiné zahrnují osvobození od daně právnických osob na deset let, osvobození od daně z pozemku na deset let a od daně na majetek na dobu osmi let. Investor si může též přivést do

Kazachstánu „svou pracovní sílu“. Investiční projekty lze nalézt na internetové stránce www.baseinvest.kz a lze kontaktovat kazašskou investiční agenturu Kazninvest, která investorům poskytuje konzultační služby.

Od konce roku 2013 existuje v Astaně „One Stop Shop“ agentury KazAgro, který poskytuje informace k aktuálním projektům v oblasti zemědělství a v potravinářském průmyslu.

Informace k dalším připravovaným projektům lze získávat na investičních fórech organizovaných na centrální úrovni a též na úrovni jednotlivých regionů.

MNOHO KAZACHŮ UMÍ ČESKY

Řada českých výrobků má dobré renomé na kazašském trhu. Jedná se například o automobily Škoda, které se montují v závodě Azia Avto v Ust'-Kamenogorsku a které jsou populární vzhledem ke své spolehlivosti a příznivé ceně. Dobré jméno má v Kazachstánu též české sklo, bižuterie, české granáty, dále české pivo, potravinářské výrobky, nábytek a kuchyně.

Velká část Kazachů osobně zná Českou republiku, kterou v minulosti navštívila, zejména Karlovy Vary a Prahu. V České republice studuje kolem dvou tisíc kazašských studentů. V Astaně pracuje velký počet Kazachů, kteří plynule hovoří česky. ■

RYCHLE ROSTE TAKÉ OBCHOD S KYRGYZSTÁNEM

Také obchod České republiky a Kyrgyzstánu má v poslední době vysokou dynamiku. V roce 2013 jeho obrat dosáhl úrovně 8,5 milionu dolarů, a za prvních deset měsíců roku 2014 přesáhl dokonce hranici dvaceti milionů dolarů. Česká strana dováží z Kyrgyzstánu zejména suroviny, český vývoz se soustřeďuje na farmaceutické výrobky, potravinářské výrobky a suroviny pro jejich přípravu, různé druhy spotřebního zboží včetně skla, hraček či nábytku. Česko poskytuje Kyrgyzstánu také rozvojovou pomoc. Jako příklad lze uvést vybudování výzkumné a monitorovací stanice Adygiene na ledovci Adygiene v horách nad Biškekem z roku 2012. Další je projekt ve prospěch Speciální všeobecně vzdělávací školy a internátu pro hluché a slepé děti v Biškeku a Dětského domova Krasnaja Riečka.

STUDENÉ KAZAŠSKÉ JARO

PREZIDENT NAZARBAJEV MÁ PŘED SEBOU POSLEDNÍ ÚKOL: UDRŽET SI PUTINA OD TĚLA, ALE NENAŠTVAT HO.

TEXT: DANIEL DEYL / FOTO: PROFIMEDIA

V kazašské Astaně se letos v létě chystají veliké a bohaté oslavy. Se zahraničními hosty se dveře netrhnu, tisíce tanečnic zaplní obrovitá náměstí, projevy nebudou brát konce. Hlavní postavou toho reje bude samozřejmě prezident Nursultan Nazarbajev, už proto, že je ve své zemi hlavní postavou čehokoli. Tentokrát ovšem – ačkoli sám bude shodou okolností zrovna slavit pětasedmdesátiny – nebude on sám hlavním tématem oslav. To je novum, a má to dobrý praktický důvod.

Oslavovanými budou „chánové Kerej a Žanibek, kteří v roce 1465 vytvořili první chanát, od něhož se datuje státnost kazašského národa“, jak Nazarbajev řekl v půli ledna novinářům. „Možná to nebyl stát v moderním slova smyslu a jeho hranice se neshodovaly s hranicemi dnešními. Ale je důležité vědět, že základ dnešního státu byl položen tehdy a že my dnes kráčíme ve stopách velkých činů těchto svých předků,“ citoval jej server Eurasia-Net.org.

ŽÁDNÁ STÁTNOST

Mohutnost oslav a halasnost jejich ohlašování nejsou nijak náhodné. Je to podle dobře

informovaného asijského serveru Thediplomat.com Nazarbajevova odpověď na loňský incident, který způsobil ruský prezident Vladimir Putin. Během své návštěvy Astany vychvaloval Nazarbajeva do nebes – a zároveň se nechal slyšet, že než se současný doživotní prezident dostal k moci, „neměli Kazaši žádnou státnost“. Až Nazarbajev podle Putina „vytvořil stát tam, kde do té doby žádný stát nikdy nebyl“.

Podle EurasiaNet.org tím Putin zvedl v Astaně nejedny mandle, včetně těch nejdůležitějších, Nazarbajevových. Dosym Satpajev, šéf think tanku Kazakhstan Risk Assessment Group se sídlem v Almaty, serveru řekl, že Putina slova vyvolala „velmi silnou negativní reakci“. Incident spolu s ukrajinskou krizí, jež v mezidobí dále eskalovala, nechal astanskému vedení k vyřešení nezáviděníhodný úkol: vymezit se vůči Moskvě dostatečně důrazně, ale nepřijít o její spojení.

To je složitější, než se na první pohled může zdát. Od Nového roku existuje Eurasijská ekonomická unie, jež sblízuje hospodářství Běloruska, Ruska a Kazachstánu. Ve chvíli, kdy výkonost ruské ekonomiky klesá a rubl ztrácí na

hodnotě každým dnem (a táhne s sebou dolů kazašskou měnu tenge, jež za poslední rok poklesla o 19 procent), jsou ekonomická rizika takového uspořádání zjevnější než kdy jindy. Rizika politická jsou však ještě citelnější.

Největším nebezpečím pro Nazarbajevův režim je hrozba národnostně motivovaných nepokojů. Když se před pětadvaceti lety ujímal moci, tvořili etničtí Kazaši jen třetinu obyvatel Kazachstánu; dnes je jich přes polovinu. Víc než

dvacet procent ze zhruba osmnácti milionů obyvatel země však dodnes jsou etničtí Rusové, kteří žijí převážně podél sedm a půl tisíce kilometrů dlouhé hranice s Ruskem. Ne náhodou se Nazarbajev pečlivě věnuje (nejméně od roku 1999, kdy se mu podařilo utlumit snahu etnických Rusů ustavit podél hranice vlastní autonomní oblast) zdůrazňování potřeby národnostní tolerance a porozumění. Ví, že právě tito Rusové jsou potenciálním zdrojem velkých potíží.

Na trase Astana–Moskva a zpět

Údaje vyjadřují podíly skupin zboží na celkovém objemu jednotlivých kategorií obchodu (za rok 2013)

Rusko vyváží do Kazachstánu (v %)

minerální produkty	38,6
stroje, vybavení, vozidla, přístroje	19,6
kovy a kovové výrobky	16,1
výrobky chemického průmyslu	9,7
organické výrobky, potraviny	8,0
Tyto skupiny celkem	90,6

Kazachstán vyváží do Ruska (v %)

minerální produkty	26,3
stroje, vybavení, vozidla, přístroje	32,1
kovy a kovové výrobky	8,7
látky, textilní výrobky, obuv	11,8
Celkový podíl na kazašském vývozu do Ruska	83,6

Zdroj: ruská Federální celní služba

DO POSLEDNÍ KAPKY KRVE

Putinova doktrína o tom, že „Rusko je tam, kde se mluví rusky“, a její aplikace na Ukrajině jsou pro Nazarbajeva a jeho lidi nepochybným důvodem k neklidu. Když se nyní prezident odvolává na kazašskou státnost sahající do roku 1465, mluví tím pochopitelně nikoli o Kazachstánu, nýbrž o etnických Kazaších. To vytváří prostor pro to, aby se příslušníci národnostních menšin (kromě Rusů ještě především Uzbekové a Mongolové) cítili jako druhořadí občané. A od toho už je jen kousek k etnicky motivovaným nepokojům, státním zásahům, oboustrannému násilí – a případnému uplatnění Putinovy doktríny. Když Nazarbajev vyzývá Kazachy – nikoli „Kazachstánce“, nýbrž Kazachy – k „obraně země do poslední kapky krve“, je si zároveň dobře vědom toho, že drží v ruce dvousečnou zbraň.

Oč opatrněji tedy musí prezident našlapovat na domácí půdě, o to aktivnější může být v zahraničí. A také tak činí. V průběhu loňského roku poklesl objem vzájemného obchodu s Ruskem o hrozivých 20 procent (většinu z toho má na svědomí pokles rublu), obchod s Čínou naopak o 20 procent narostl. A tím to nekončí – v prosinci oznámili kazašský a čínský premiér na třicet nových obchodních dohod v hodnotě 14 miliard dolarů. Téměř čtyři miliardy čínských dolarů půjdou do továren na výrobu drasla na západě Kazachstánu; Číňané budou do Kazachstánu dodávat elektrárny na klíč, zatímco obráceným směrem bude putovat mnoho uranu, jehož největším světovým producentem Kazachstán je.

Kazaši se rádi fotí s rukou přiloženou na zlatý podstavec ve vyhlídkové věži Bajterek, do něž je vyřezán obrys ruky prezidenta Nursultana Nazarbajeva.

PR KAMPAŇ

Kromě toho rozjeli Kazaši velkou mezinárodní PR kampaň (v její organizaci figuruje i britský expremiér Tony Blair, jehož firmu Blair Associates si Nazarbajev najal). „Prezident usiluje o externí legitimizaci své země,“ řekl serveru Intellnews.net politolog z Almaty Aidos Sarym, „o interní legitimizaci režimu se coby takřka neomezený vládce starat nemusí.“ Astana se pro rok 2017 uchází o křeslo v Radě bezpečnosti OSN; je zastoupena v Radě OSN pro lidská práva a doufá v přidělení pořadatelství některých z následujících zimních olympijských her. To vše má pomoci neustále vylepšovat image země na Západě i ve chvíli, kdy se Astana upsala ruskému imperiálnímu plánu v podobě již zmíněné Eurasijské ekonomické unie. Posledním faktorem ve hře je faktor lidský,

S kým Kazaši obchodují

Objem obchodu v roce 2013 (v mil. eur / v %)

Import	Export		Celkem		
Čína	10 578 (31,1)	EU	21 547 (45,2)	EU	29 101 (35,6)
EU	7 554 (22,2)	Čína	11 170 (23,4)	Čína	21 748 (26,6)
Rusko	7 069 (20,8)	Rusko	3 956 (8,3)	Rusko	11 025 (13,5)
Ukrajina	1 788 (5,3)	Kanada	1 931 (4,1)	Ukrajina	2 264 (2,8)
USA	924 (2,7)	Turecko	1 227 (2,6)	Turecko	2 104 (2,6)
Jižní Korea	906 (2,7)	Uzbekistán	1 085 (2,3)	Kanada	2 073 (2,5)
Turecko	877 (2,6)	USA	982 (2,1)	USA	1 906 (2,3)
Bělorusko	732 (2,2)	Švýcarsko	874 (1,8)	Uzbekistán	1 745 (2,1)
Uzbekistán	660 (1,9)	Srbsko	614 (1,3)	Jižní Korea	1 080 (1,3)
Japonsko	590 (1,7)	Kyrgyzstán	586 (1,2)	Švýcarsko	1 051 (1,3)

Zdroj: European Commission

v tomto případě věk. O Putinovi se říká, že k Nazarbajevovi cítí osobní sympatie. Ruský prezident však bude moci zůstat u vesla do roku 2024, zatímco Kazachovi číslo jedna podle všeho zbývá času podstatně méně. Podle serveru Thediplomat.com si

Putin může nyní připravovat pozici na dobu po Nazarbajevově očekávaném odchodu, kdy bude Kazachstán poprvé měnit mocenskou garnituru. O to lépe musí Nazarbajev plnit svůj úkol dnes – ale závidět mu to nemůže nikdo. ■

KAZAŠI SI PAMATUJÍ BAŤU I MOTORKY JAWA

V KAZACHSTÁNU ROSTOU OBCHODNÍ DOMY NAZVANÉ PRAHA, V MARIÁNSKÝCH LÁZNÍCH JE ZASE SPOUSTA KAZAŠSKÝCH TURISTŮ. OBCHOD SE STŘEDOASIJSKOU ZEMÍ MŮŽE STAVĚT NA TAMĚJŠÍ POPULARITĚ ČESKA.

TEXT: ISLAMBEK RAJMOV, RADA PRO EKONOMICKÉ OTÁZKY, VELVYSLANECTVÍ REPUBLIKY KAZACHSTÁN V PRAZE / FOTO: PROFIMEDIA

České zboží Kazaši vnímají jako velmi kvalitní. Starší generace Kazachů ještě pamatuje boty firmy Baťa, sklo Bohemia Crystal, automobily Tatra, motocykly Jawa a samozřejmě české pivo. Dnes v Astaně a Almaty úspěšně pracuje síť obchodních domů pod názvem Praha, nabízející kazašským zákazníkům kvalitní zboží za dobrou cenu. V Astaně mimo jiné funguje Kazaško-české technologické centrum.

Celkově mají lidé v Kazachstánu o České republice velmi dobré povědomí. Každý rok navštěvuje kolem deseti tisíc kazašských turistů lázně v Karlových Varech a v Mariánských Lázních. České vzdělání láká kazašské studenty. Bohužel existující potíže spojené se získáváním turistických a studentských víz nutí Kazachy hledat pro rekreaci a studium jiné státy.

Proto velvyslanectví Kazachstánu ve spolupráci s Velvyslanectvím České republiky v Astaně pracují na zjednodušení vízového režimu pro občany Kazachstánu.

TÉMATEM SVĚTOVÉ VÝSTAVY BUDOU EKOLOGICKÉ ENERGIE

Kazachstán dosáhl toho, aby se mezinárodní výstava Expo 2017 poprvé uskutečnila v prostoru SNS a centrální Asie, respektive v hlavním městě Kazachstánu – Astaně. Téma výstavy je Energie budoucnosti. Zvány jsou všechny české firmy se zkušenostmi v této oblasti.

Je nutné podotknout, že zemědělství Kazachstánu má velký potenciál, jelikož země zaujímá vedoucí postavení ve světě v produkci obilí a mouky a má velké možnosti také v rozvoji živočišné výroby. V současnosti zvyšuje

export masa a mléka. České firmy zve na projekty na zpracování obilí, montáž a údržbu zemědělských strojů, stavby farem a chovatelských komplexů. Velký význam získává spolupráce v oblasti lesnictví a dřevozpracujícího průmyslu.

Kazachstán láká také strojírenské podniky z Česka na projekty v energetice, protože mají hodně co nabídnout jak z hlediska zkušenosti, tak z hlediska technologií.

KAZACHSTÁN BY UVÍTAL POSTUPNÉ ZRUŠENÍ SANKCÍ

Negativní dopad na kazaško-české obchodní vztahy má bohužel konfrontace mezi Západem a Ruskem.

Jak zdůraznil prezident Kazachstánu Nursultan Nazarbajev, zavedení vzájemných sankcí mezi státy, které produkují 60 procent světového HDP, sníží růst ekono-

miky sousedních zemí a ovlivní i ekonomiku samotného Kazachstánu. Je nutno podotknout, že Kazachstán se drží neutrálního postoje, zaměřeného na stabilizaci situace a postupné zrušení platných sankcí, které jsou překážkou dalšímu rozvoji světového hospodářství.

ČEŠI MAJÍ CENNOU ZKUŠENOST S HOSPODÁŘSKOU REFORMOU

Jak ukázala oficiální návštěva prezidenta České republiky Miloše Zemana v Astaně loni v listopadu, ekonomická spolupráce má všechny předpoklady pro rozvoj. Nicméně úroveň neodpovídá v plné míře existujícímu potenciálu obou stran.

Kazachstán očekává aktivnější účast českého byznysu na modernizaci průmyslu. Je nutné

refundace provedené investice. Nicméně, nad rámec popisu této novely stojí za to uvést, že podobně atraktivní podmínky pro prostý investiční projekt lze dosáhnout umístěním takové investice do některé ze svobodných ekonomických zón.

Teprve praxe sice přinese skutečně správný výklad nového zákona, nicméně již z kontextu přijaté novely je zřejmé, že to Kazachstán myslí s atraktivitou pro zahraniční investice vážně a tímto byly vytvořeny skutečně příznivé podmínky. ■

Jedno z největších rypadel světa těží v kazachstánském dolu Bogatyrskij neuvěřitelných 4,5 tisíce tun uhlí za hodinu.

zdůraznit, že legislativa Kazachstánu předpokládá státní podporu investorů, kteří jdou do prioritních odvětví.

V posledních letech se v Kazachstánu realizuje Program zrychleného průmyslově-inovač-

ního rozvoje a nový ekonomický program Nurdy Žol. České podniky mají technické know-how a inovační nápady, Kazachstán má touhu uplatnit to vše na svém trhu.

Perspektivním se jeví rozvoj ekonomické spolupráce s Českou

republikou v oblasti strojírenství, zemědělství, chemického průmyslu a alternativní energetiky. Zajímavé jsou české zkušenosti se sociální a hospodářskou reformou, zejména v oblastech bydlení, komunálních služeb, státní podpory podnikání

a rozvoje turistického klastru. Významný potenciál je i v řešení ekologických problémů a rozvoje ekologický, čistě výroby nabízené Kazachstánem v rámci meziregionálního programu partnerství „Zelený most“. ■

EURASIJSKÝ SVAZ PŘICHÁZÍ

TEXT: TOMÁŠ STINGL

Minulý měsíc začal oficiálně fungovat Eurasijský ekonomický svaz. Společenství sdružilo do obrovského jednotného hospodářského prostoru zatím pět států – Kazachstán, Rusko, Bělorusko, Arménii a Kyrgyzstán. O vstupu uvažují i další země.

Nové hospodářské uskupení, na jehož území žije více než 170 milionů lidí a které zabírá plochu přesahující 20 milionů kilometrů čtverečních, se v mnohém inspirovalo Evropskou unií. Té chce zároveň v některých ohledech konkurovat. Členské státy postupně sjednocují cla a pravidla pro dovoz zboží. Uvnitř unie má být pohyb zboží zcela bez zbytečných bariér. Také chtějí členské státy umožnit volný pohyb pracovních sil. Završení integrace má směřovat i mimo obchod – členové hodlají víc zkoordinovat celkovou zahraniční politiku.

Rídícím orgánem je Eurasijská komise sídlící v Moskvě. Jejím nynějším předsedou je zkušený ruský politický matador Viktor Christěn-

ko. Ten býval v minulosti mimo jiné ruským ministrem průmyslu, a v roce 2004 dokonce krátce i premiérem Ruské federace.

PROBLÉMEM JSOU PENÍZE A UKRAJINSKÁ KRIZE

S myšlenkou propojit podobným způsobem státy ležící na východě Evropy a ve Střední Asii přišel poprvé už v devadesátých letech kazašský prezident Nursultan Nazarbajev. Předstupněm projektu pak byla v roce 2010 vytvořená celní unie spojující Kazachstán s Běloruskem a Ruskou federací.

Právě Rusko a Kazachstán ale dosud do projektu integrace vkládají stěžejní část peněz, ostatní chudší státy se zatím na financování nepodílejí. „Musíme tuto záležitost vyřešit. V opačném případě, jestliže se jednoho dne Rusko nebo Kazachstán rozhodnou opustit organizaci, tak ta ukončí svou existenci,“ varoval loni prezident Nazarbajev.

Další porodní bolestí nové unie je fakt, že přichází na svět právě době, kdy mezinárodní atmosféru vyhrtila válka na Ukrajině a krize vzájemných vztahů Ruska s Evropskou unií. Kazachstán i Bělorusko se zatím stavějí spíš do neutrální pozice, rozhodně nejsou automatickými podpůrci svého ruského unijního souputníka.

Krize navíc uspíšila rozhodnutí nejen Ukrajiny, ale také Gruzie a Moldavska přiklonit se k Evropské unii. Tyto tři státy, které by mohly být dříve jedněmi z logických kandidátů na členství v eurasijské unii, během loňského roku naopak podepsaly asociační dohodu s EU. Rusko na to reagovalo obchodní odvetou například v podobě zákazu dovozu některých výrobků z Moldavska.

KANDIDÁTI NA ČLENSTVÍ? SPEKULACE ZMIŇUJÍ I ČESKO

Zatímco některé postsovětské státy se tedy od nového společenství,

jemuž dominuje Rusko, odklánějí, v budoucnu by do něj prý naopak mohly být přizvány i kulturně či geograficky podstatně vzdálenější země. Ruský prezident Vladimir Putin na sklonku loňského roku při příležitosti oficiálního spuštění eurasijské unie jmenoval mezi zájemci o spolupráci země jako Indii, Turecko, Vietnam a Izrael.

V minulosti uváděly některé zdroje jako možného kandidáta na členství dost překvapivě dokonce i Českou republiku. Přes všechny tyto spekulace jsou však zatím reálnými zájemci o přidružení k pěti zakládajících států zatím jen dvě další středoasijské republiky – Tádžikistán a Uzbekistán.

V každém případě se rýsuje hospodářský blok, který má mezi Čínou na jedné a Evropskou unií na druhé straně vytvořit třetí obchodní epicentrum eurasijského kontinentu. Rodí se ale v době, kdy to vůbec nebude mít lehké. ■

DOTACE AŽ 30 PROCENT

TEXT: IVO KOHOUTEK, PRÁVNÍ KANCELÁŘ ALMALEX, KAZACHSTÁN

Novela zákona o zahraničních investicích, která začala v Kazachstánu platit 1. ledna, rozeznává dvě skupiny projektů. Jde o prioritní projekty a projekty. U prioritních projektů stát nabízí osvobození od různých druhů daní na dobu až do 10 let, investiční dotaci až do 30 procent (jinými slovy vrácení investice v tomto objemu), osvobození od cla na dovoz zařízení, surovin a materiálů. Dále stát nabízí garantované právní prostředí – čili pro konkrétní projekt budou platit hlavní právní

předpisy v podobě, která zde byla v době provedení investice.

Pro komunikaci s investory byl zřízen speciální úřad, který zajišťuje řízení mezi investorem a ostatní státní správou. Pro případ sporů mezi investorem a státní správou byl zřízen institut investičního ombudsmana.

Důležité je, který projekt je prioritní. Zásadní je být v seznamu prioritních projektů, ten stanovuje vláda svým rozhodnutím. Seznam je dost široký, obecně sem ale ne-

patří projekty ze zbrojařské oblasti, hazard a několik dalších. Druhým ukazatelem je objem zamýšlené investice, který by měl být dva miliony MRP (což je každoročně měnící se státní vypořádací index). Aktuálně to odpovídá částce zhruba 20 milionů dolarů.

Běžné investiční projekty – tedy ty, které nelze označit jako prioritní – také dostávají zajímavé pobídky. Platí pro ně dvě pobídky podobné jako pro prioritní projekty, a to osvobození od cla a 30 procent

ŽÁDANÉ ZBOŽÍ? PITNÁ VODA

SPOLEČNOST AQUEL ZAČALA PŘED ČTYŘMI ROKY V KAZACHSTÁNU PRODÁVAT FILTRY NA ČIŠTĚNÍ VODY. TA Z VODOVODŮ JE TAM PRÝ NEKVALITNÍ, A ČESKÁ FIRMA SE I PROTO RYCHLE VYPRACOVALA AŽ NA LÍDRA KAZAŠSKÉHO TRHU.

TEXT: TOMÁŠ STINGL / FOTO: PROFIMEDIA, AQUEL

Jednou z obchodních příležitostí v Kazachstánu je kupodivu pitná voda. Nejen proto, že jde o převážně pouštní a polopouštní stát, ale i proto, že voda z místních vodovodů prý nevykazuje kvalitou. Proto byl tento trh logickou volbou pro českou firmu Aquel, která prodává filtry na čištění vody.

Společnost měla již dobré zkušenosti z Ruské federace a v roce 2010 se rozhodla vstoupit i do Kazachstánu. „Otázka vodních zdrojů je tu téma politicky populární, ale velmi zanedbané. Osobně bych nikomu neradil při cestách do Kazachstánu pít jakoukoli vodu z vodovodního řádu. Místní lidé ji užívají jen na mytí nádobí, praní a koupání se,“ říká o kvalitě vody v Kazachstánu generální ředitel tamější pobočky Aquelu Michal Váhala. „Situaci řeší Kazachové buďto

koupí balené vody, což také nedoporučujeme, neboť se jedná o vodu z neznámých zdrojů, v neznámé kvalitě a za neodpovídající cenu. Balená voda je tu věčné téma a velmi výnosný obchod. Značná část obyvatel tedy kupuje různá filtrační zařízení,“ říká Váhala. A právě to je parketa Aquelu.

KONKURENCÍ JSOU HLAVNĚ ČÍŇANÉ A RUSOVÉ

V Kazachstánu stojí česká společnost hlavně proti čínské a ruské konkurenci. Ta prodává především jednoduché uhlíkové filtry za nízkou cenu. Aquel proti tomu nastoupil s technicky daleko vyspělejšími filtry, a navíc nabídl Kazachům i plnohodnotný servis. „Získáváme velmi dobré reference, protože jako jediní máme přesně daný systém prodeje a násled-

Vodní filtr Aquel 200 se stal nejúspěšnějším výrobkem firmy prodávaným v Kazachstánu.

ného servisu. Často se nám stává, že servisujeme i konkurenční produkty, kde šlo firmám převážně o prodej a pak v tom už zákazníka takříkajíc

nechají plavat,“ vysvětluje Michal Váhala.

Firma tak byla už v roce 2013 vyhodnocena jako lídr svého oboru

na kazašském trhu. „K dnešnímu dni máme pobočky ve čtyřech městech. V Astaně se nachází sídlo společnosti a hlavní kancelář, dále máme pobočky v Karagandě, Almaty a v Pavlodaru. Letos plánujeme otevřít pobočky v dalších dvou městech. Velice zajímavé je portfolio našich klientů. Jde o podnikatele, vysoké státní úředníky, politiky, lékaře či učitele,“ pokračuje zástupce firmy.

DNES NEPRACUJEME, PRIJĚCHALI GÓSTI

Při obchodních jednáních i ve vztazích s místními zaměstnanci jsou prý patrné některé odlišné zvyklosti Kazachů. „Nejvíce bolavé téma je dochvilnost. Domluvit si schůzku na 15.00 a přijít v 15.30 nebo i později, to je zde úplně normální. Sami Kazachové si s tím hlavu nelámou a říkají: „Když chceš pozvat lidi na svatbu, řekni, že začíná ve čtyři, a víš, že se v sedm všichni sejdou,“ říká Michal Váhala.

Druhé bolavé místo jsou státní svátky. „Snad nikde jinde jich není tolik a Kazachové využijí každý svátek, aby jej patřičně oslavili. Třetí překážkou, s níž se budete každodenně potýkat, jsou návštěvy. Pravidelně uslyšíte, že ‚prijéchalí gósti‘, a tím

Pro mnoho Kazachů je zatím přístup k pitné vodě problémem.

veškerá přechodná domluva vezme zaslavě. U Kazachů jsou totiž hosté a návštěva na prvním místě. A tak bych mohl pokračovat takřka donekonečna. Ale budme upřímní, každá země má své zvyklosti a v podnikání je nutné vidět věci a lidi jinak, než jak se zprvu zdají. Kazachstán je v současné době stabilní a velice rychle se rozvíjející země, kde je obrovský potenciál pro zahraniční investory, kteří se nebojí a mají trpělivost,“ zdůrazňuje český podnikatel.

Podle něj se ale v současnosti i do kazašské ekonomiky promítá krize sousedního Ruska, a firma Aquel tak hledá cestu, jak ve Střední Asii udržet slibné rozjetý byznys. Vedle filtrů pro domácnosti proto začíná oslovovat i velké firemní klienty. „Od loňského listopadu jsme zahájili nabídky průmyslové filtrace a vstupujeme do výběrových řízení na různé zakázky,“ říká Michal Váhala. Značka, která má zahraniční zastoupení například také v Maďarsku, na Ukrajině či ve Spojených arabských emirátech, tak rozhodně ani v Kazachstánu nehodlá ustupovat z dobytých pozic. Na jednu jistotu se lze určitě spolehnout. Dobrá pitná voda bude v suché středoasijské zemi jistě i v budoucnosti žádaným artiklem. ■

MAJÍ TAKÉ INVESTIČNÍHO OMBUDSMANA

PRÁVO KAZACHSTÁNU PROŠLO VELKOU ZMĚNOU A DNES POUŽÍVÁ MODERNÍ ZÁKONY BLÍZKÉ EVROPSKÉMU STANDARDU. VE SMLouvĚ ALE MUSÍTE VÁŽIT KAŽDÉ SLOVO, PROTOŽE SE HLEDÍ SPÍŠ NA FORMULACI NEŽ NA JEJÍ FAKTICKÝ VÝZNAM, UPOZORŇUJE PRÁVNÍK IVO KOHOUTEK ZE SPOLEČNOSTI ALMALEX.

TEXT: TOMÁŠ STINGL / FOTO: PROFIMEDIA, ARCHIV

Ivo Kohoutek

Jaká je v současnosti úroveň práva v Kazachstánu?

Na zdejšímu trhu se pohybují už od roku 1996, a proto mám tu unikátní možnost prožívat proces změn a zlepšení právního systému v Kazachstánu takřkajíc na vlastní kůži. Pomineme-li jisté porodní bolesti, jsou to změny k lepšímu. Jsou vlastně jakousi „evropizací“ této země. Zatížení sovětským právem a zejména zvyklostmi je obrovské a i velmi těžké dědictví, ale vytrvalost postupu místního prezidenta, parlamentu a vlády je pro mě překvapující.

Upřímně, někdy musím jako občan České republiky i závidět. Například již zavedená elektronická státní správa je zde, jestli se nepletu, mezi dvacítkou nejlepších na světě.

Můžete porovnat české a kazašské právo?

Z hlediska principů právního prostředí nevidím zásadnějšího rozdílu. Dříve to bylo vůbec jednodušší. Asi i díky postsovětskému prostředí a centrálnímu řízení byly některé zákony zde a v Česku velmi podobné. Například místní původní zákoník

práce byl prakticky totožný s českým zákoníkem práce z roku 1965. V současné době to už tak podobné není, ale východiskem je kontinentální pojetí práva. Proto jak struktura zákonů a způsob jejich užití, tak i systém soudů a správních orgánů jsou pro nás pochopitelné.

Co byste doporučil vývozcům, kteří chtějí investovat nebo vyvážet do Kazachstánu?

Doporučil bych jedině. Velmi, opravdu velmi kvalitně přistoupit k přípravě smluvního vztahu. Smlou-

Bohyně spravedlnosti Femida může být spokojena, v Kazachstánu se vymahatelnost práva zásadně zvýšila.

va zde má velký význam a díky bohu zde už nedochází k takovému ohýbání práva jako v devadesátých letech. Proto kvalitně napsaná smlouva, nejlepší právníkem se znalostí místních zvyklostí, je více než nutnost. Rád bych upozornil na značný formalismus, který zde obecně panuje. Proto je nutné, na rozdíl třeba od Česka, víc než dobře vážit každé slovo. Při následném výkladu zde hrají občas větší význam slova než celkový význam příslušného ustanovení či i části smlouvy.

Jaká je v Kazachstánu vymahatelnost práva při obchodních sporech?

Je prakticky na stejné úrovni jako u nás. Pokud je dobře napsaná smlouva a je po ruce kvalitní právní zastoupení, není obvykle problém domoci se svých práv. Situace se zde opravdu radikálně změnila a zahraniční investoři a vůbec zahraniční podnikatelé jsou zde velmi vítáni. Navíc novela místního zákona

o zahraničních investicích v tomto směru přinesla zajímavé změny, včetně zřízení institutu investičního ombudsmana. Horší to je s výkonem rozhodnutí, ale to není o právním systému, ten funguje podle mého názoru už standardně. Z tohoto pohledu je velmi moudré se rozmyslet, jestli mým partnerem je zavedená firma, nebo OSVČ bez reálného majetku. Ale to není o právu, to je o zdravém rozumu.

Co považujete dosud za svůj nejzajímavější případ?

Rozhodně nejzajímavější případ pro mě byl, a asi už navždy zůstane, že se mi zde podařilo zabránit nepřátelskému převzetí jedné velké české investice v roce 1998. Mohu se pyšnit v této kauze i dvěma rozhodnutími místního nejvyššího soudu, která mi tehdy dala za pravdu. Takové případy se zde už naštěstí pro investory nevyskytují a pro mě to byl tenkrát opravdu „právnícky zážitek“. ■

KAZACHSTÁN ZŮSTÁVÁ NEUTRÁLNÍ, VYVÁŽET MŮŽETE BEZ PŘEKÁŽEK

K SOUČASNÉ VÁLCE OBCHODNÍCH SANKCÍ MEZI RUSKEM A EVROPSKOU UNIÍ SE KAZACHSTÁN NEPŘIPOJIL. PŘESTO SE KRIZE ZAČÍNÁ PROMÍTAT DO RŮSTU CEN I KONKURENCE V KAZACHSTÁNU, ŘÍKÁ VEDOUcí ZAHRANIČNÍ KANCELÁŘE CZECHTRADE V ALMATY ANTONÍN MARČÍK.

TEXT: TOMÁŠ STINGL / FOTO: CZECHTRADE

Které české firmy jsou v Kazachstánu v poslední době úspěšné?

V loňském roce působilo na kazašském trhu už okolo 40 firem s českou účastí. Z projektů v poslední době mohou namátkou zmínit například dodávku kompletní plnicí linky nápojů firmou Nate Chotěboř. Firma Fans projektovala a dodala chladicí věže pro několik kazašských elektrárenských komplexů. ČKD Group se svojí deejinou firmou Codeco Kazachstán dokončila bytový komplex v největším městě Almaty. Společnost Favea zase staví farmaceutický závod na výrobu tekutých injekčních přípravků. Dlouhodobě se v Kazachstánu daří také společnosti Home Credit, která tu působí již od roku 2005 a nabízí půjčky a prodej na splátky.

Co líder českého průmyslu, automobilka Škoda Auto?

Ta od roku 2005 spolupracuje s kazašským výrobcem automobilů, který ve svém závodě v Ust'-Kamenogorsku vyrábí pět modelů škodovek. V současné době staví nový závod na výrobu automobilů, což pomáhá financovat Komerční banka a česká pobočka Raiffeisenbank.

Přibýly nějaké nové zakázky při návštěvě českého prezidenta Miloše Zemana a doprovodné podnikatelské mise loni v listopadu?

Ano, české firmy podepsaly řadu smluv a memorand v oblasti dodávek strojírenských, zemědě-

lských a zbraňových technologií. Celkový objem těchto projektů a dodávek by měl dosáhnout až 450 milionů dolarů. Jde například o zbrojařskou společnost Sellier & Bellot, Frýdlantské strojírny, Škodu Vagonka nebo společnost Bauer Technics, která postaví v Kazachstánu dvě zemědělské farmy.

OBSAZENÍ KRYMU VYVOLALO PANIKU KAZACHŮ

Kazachstán je úzce obchodně provázán s Ruskou federací. Jak se do obchodu promítá současná krize evropsko-ruských vztahů?

Samozřejmě má vliv i na Kazachstán. Chřadnoucí ruská ekonomika, odtok kapitálu z Ruska, klesající cena ropy ve světě a další ekonomické vlivy sankcí se významně projevují na zvyšování cen v celém regionu a poklesu kurzu rublu. Ten přitom vytváří tlak i na kurz kazašského tenge. S poklesem rublu klesá cena ruského zboží, které začíná být v Kazachstánu levnější než zboží místních výrobců a má také významný vliv na obchodní bilanci obou států. Toto bylo také podstatným faktorem při devalvaci tenge v únoru loňského roku.

Jaký je oficiální postoj Kazachstánu k odvetným obchodním opatřením vůči Evropské unii?

K odvetným sankcím Ruska vůči EU se nepřipojil. Zboží do Kazachstánu je možné vyvážet nadále bez omezení. V poslední době se

však začínají projevovat problémy při přechodu zboží přes rusko-běloruskou hranici. Rusko zde totiž zavedlo celní opatření proti možnému reexportu z Běloruska.

Jak vnímají krizi kolem Ukrajiny řadoví Kazachové?

Je potřeba si uvědomit, že v Kazachstánu žije významná ruskojazyčná menšina, která dosahuje téměř 30 procent populace. Etnických Kazachů je 65 procent. Kazachstán se od samého počátku ukrajinského konfliktu drží „neutrální pozice konstruktivního nevměšování“.

První reakcí Kazachů na obsazení Krymu Ruskem byla panika, k jejímuž uklidnění moc nepřispívala ostrá prohlášení směrem ke Kazachstánu od některých ruských politiků, například od radikála Žirinovského. Situace se však rychle zklidnila a sám kazašský prezident Nazarbajev se začal velmi aktivně zapojovat do mírových jednání mezi Ukrajinou a Ruskem.

KVŮLI CELNÍ UNIÍ DOČASNĚ VZROSTLO CLO S Ruskou federací se mezitím Kazachstán stále více propojuje obchodně. Nejprve to bylo už v roce 2010 prostřednictvím celní unie, kam vstoupilo také Bělorusko. Jaké to mělo obchodní důsledky?

Na začátek je nutno říct, že již samotný vstup do celní unie byl pro Kazachstán ekonomicky nevýhodný – roste import nad exportem do Ruska a Běloruska, což způsobí

bilu nízká konkurence místních výrobců a rozměry ruské ekonomiky. V roce 2013 dosáhlo záporné saldo z pohledu Kazachstánu při obchodu se zbylými dvěma členy celní unie víc než 12,4 miliardy dolarů. Pro české vývozce mělo zásadní dopad to, že tyto státy přijaly společný celní sazebník, zrušily vzájemně většinu celních bariér a v roce 2011 zrušily na společných hranicích celnice.

V Kazachstánu se tehdy ale zvýšila střední úroveň cel z 6,2 procenta na 10,6 procenta. Teprve v průběhu letošního roku by měla opět klesnout na hodnotu kolem šesti procent.

Letos na celní unii navazuje ještě ambicióznější projekt – vzniká Eurasijská hospodářská unie, která přibrala do společného obchodního prostoru ještě Arménii a Kyrgyzstán. Co to přinese?

Stojí za to si připomenout, že tato unie je založena na čtyřech základních svobodách, na svobodě pohybu zboží, služeb, kapitálu a pracovní síly. Na konkrétní vyhodnocení dopadů vzniku unie je prozatím brzy, nicméně obecně je možné říci, že její vznik na české vývozce zásadnější vliv mít nebude. V letošním roce je navíc očekáván vstup Kazachstánu do Světové obchodní organizace (WTO), a proto by měla být změkčena některá stávající ochranná opatření – například podmínky procentního národního zastoupení v rámci státních zakázek.

POZOR NA RAZÍTKO V REGISTRAČNÍ KARTĚ

V rozlehlém Kazachstánu jsou dvě hlavní obchodní centra – nové hlavní město Astana a dřívější metropole Almaty. Které z těchto měst doporučujete jako obchodní základnu?

Zda vybrat Astanu, nebo Almaty, to záleží na zaměření obchodu. Pokud budete směřovat na státní

zakázky a státní firmy z energetického sektoru, doporučuji spíše hlavní město Astanu, kde jsou převážně sídla těchto firem, sídlí zde vláda a jednotlivá ministerstva. Almaty doporučuji v ostatních případech, protože je stále byznysovým a finančním centrem Kazachstánu. Je to největší město země, kde v současnosti oficiálně žije 1,6 milionu obyvatel, neoficiální

údaje říkají dokonce 2,5 až 3 miliony obyvatel. Také zde sídlí národní banka i většina centrál komerčních bank.

Jakou formu dopravy zboží do vzdálené středoasijské republiky obvykle čeští vývozci volí?

Nejvíce je pro dopravu do Kazachstánu využíváno železniční spojení, které je prozatím nejlevnější a po-

Kazachstán se chce stát hlavním dopravním uzlem pro dopravu mezi Evropou a Čínou, říká Antonín Marčík z agentury CzechTrade.

slední dobou i relativně rychlé. Na druhém místě je doprava po silnici, na třetím pak doprava letecká. Poslední dobou se hlavně pro dopravu větších celků a kontejnerů využívá také kombinovaná doprava lodní a železniční z námořních přístavů Baku do Aktau. Do Baku je potom možné využít nového železničního spojení z Turecka.

Nakolik slouží Kazachstán i jako dopravní spojení pro obchod s Čínou?

Kazachstán má poslední dobou ambice stát se pro spojení Evropy s Čínou největším logistickým uzlem. Vkládá miliardy dolarů do budovaného silničního koridoru z Evropy do Číny, takzvané Hedvábné stezky. Úsek přes Kazachstán měří téměř tři tisíce kilometrů a jeho stavba by měla být letos dokončena.

V posledních dvou letech nabývá na významu také železniční spojení západní Evropa – Čína s trasou přes Kazachstán až do čínského přístavu Lien-jün-kang. Trasa přes Kazachstán vede nejčastěji severním koridorem, který sestává z dvoukolejné elektrifikované trati vybavené moderními automatizovanými systémy.

Nakolik pokrývá kancelář problematiku Uzbekistánu a dalších středoasijských republik, kde zatím CzechTrade nemá přímé zastoupení?

Zahraniční kancelář v Almaty zatím nabízí služby českým firmám pouze v Kazachstánu. V minulých letech jsme sice poskytli některé služby i v zemích sousedících s Kazachstánem, byly to ale spíše výjimky a jednalo se o návaznou službu pro českou firmu, které jsme předtím pomáhali v Kazachstánu. Domnívám se, že pokud by tak CzechTrade v budoucnosti chtěl učinit, musel by přímo v Uzbekistánu nebo dalších zemích otevřít svoji kancelář. ■

KONTAKT DO KAZACHSTÁNU

Na zahraniční kancelář CzechTrade v Almaty se s dotazy ohledně exportu do Kazachstánu či investic v něm můžete obrátit prostřednictvím e-mailové adresy almaty@czechtrade.cz. Informace naleznete také na webu www.czechtrade.kz.

V LETOŠNÍM ROCE JE OČEKÁVÁN VSTUP KAZACHSTÁNU DO SVĚTOVÉ OBCHODNÍ ORGANIZACE, A PROTO BY MĚLA BÝT ZMĚKČENA OCHRANÁŘSKÁ OPATŘENÍ

Moderní vyhlídková věž Bajterek udivuje výletníky z kazašského venkova.

MĚSTO ASTANA? STEPNÍ FATA MORGÁNA

V PRVNÍ CHVÍLI SE BUDETE ŠTÍPAT NEVĚŘIČNĚ DO RUKY. POTÉ, CO LETÍ LETADLO HODINY NAD NEKONEČNOU STEPÍ, SE UPROSTŘED PUSTINY Z NIČEHO NIC VYNOŘÍ FUTURISTICKÉ VELKOMĚSTO PLNÉ MRAKODRAPŮ A ARCHITEKTONICKÝCH KURIOZIT. VÍTEJTE V ASTANĚ, OKÁZALÉM SYMBOLU KAZAŠSKÉHO HOSPODÁŘSKÉHO ZÁZRÁKU.

TEXT: TOMÁŠ STINGL / FOTO: PROFIMEDIA

Když jde nějaký starý pastevec stepí v severní části Kazachstánu, možná se podivuje, co za zvláštní vysoké stavby to v dále vidí. Supermoderní, nedávno vystavěné nové hlavní město Astana působí uprostřed puste stepi opravdu jako

mimořádně překvapivá podívaná. V místě, kde stála za sovětské éry původně jen provinční paneláková osada Celinograd, se v devadesátých letech rozhodli Kazachové vybudovat novou reprezentativní metropoli. Sem přenesli z dřívější-

ho hlavního města Almaty většinu důležitých úřadů.

Za pouhých deset let vyrostla doslova na zelené stepi přehlídka nejoriginálnějších a nejkázalejších moderních staveb, na nichž se podíleli přední světoví architekti.

Astaně se díky tomu nyní často přezdívá Dubaj severu. Také vyrostla za peníze získané z prodeje ropy a dalších nerostných surovin. Také udivuje výstřední architekturou. A také zůstává obklopena pustinou.

NÁKUPNÍ CENTRUM VYPADÁ JAKO STAN

Jen první vlna výstavby stála kazašskou státní kasu víc než deset miliard dolarů. Na megalomanském projektu se podíleli například uznávaný japonský projektant Kišo Kurokawa nebo slavný britský architekt Norman Foster.

V panoptiku originálních staveb se přitom často odráží kultura a historie Kazachstánu. To platí třeba hned o jedné z nejzajímavějších staveb, o obchodním domu Chan Šatyr. Ten totiž svým tvarem připomíná tradiční stany kazašských kočovníků. Křivky stěn tohoto nákupního centra jsou lehce prověšené, takže opravdu evokují volně visící látku stanu. Prosklená stavba je vzdušná a průhledná.

Při návštěvě tohoto skleněného obchodního domu se navíc znovu vybaví další paralela s Dubajem. Arabové si postavili uprostřed horké pouště v jednom dubajském luxusním nákupním středisku uměle zasněžovanou sjezdovku. V Chan Šatyru to dopadlo opačně. Zatímco venku bývá v zimě tuhý mráz a sníh, uvnitř si Kazachové nechali postavit umělé koupaliště s písčnou pláží imitující mořské pobřeží.

Ke kazašským kořenům a jurtám odkazuje také stavební pojetí prezidentského paláce nazvaného Ak Orda, což znamená v kazaštině Bílá horda. Pompézní rozlehlá stavba je obložena prvotřídním mramorem. Od paláce vede centrem města tříkilometrová široká hlavní třída, která je ústřední osou celé metropole. V mnoha stavbách Astany je znát stopa sovětského imperiálního stylu, takzvaného Stalina baroka. Evidentní to je třeba při pohledu na budovu státního těžebního gigantu KazMunaiGaz. Jeden z rezidenčních mrakodrapů pro změnu nápadně připomíná raketu. Místní ho tedy překlátili na Bajkonur, to podle slavného kosmodromu. Dalšímu mrakodrapu, který je sídlem kazašského ministerstva dopravy a komunikací, zase kvůli jeho neobvyklému tvaru místní lidé říkají Zapalovač.

MEŠITA JE DAREM KATARSKÉHO EMÍRA

Pozoruhodnou stavbou je skleněný Palác míru a souladu. Skleněná pyramida s poněkud patetickým názvem má být místem, které ztělesňuje náboženskou a národnostní toleranci, na niž je Kazachstán velmi hrdý. V zemi se setkává mnoho náboženství

Luxusní obchodní dům Chan Šatyr má připomínat stan.

a také tu žije víc než desítka národů od Kazachů přes Rusy, Turky a Uzbeky až po Korejce či Němce. A právě v pyramidě míru se konají společná setkání představitelů těchto různých etnik a náboženství.

Vedle toho má město ovšem i několik novodobých mešit, protože převažujícím náboženstvím je v zemi islám. Největší je mešita Nur Astana, kterou městu v roce 2005 daroval katarský emír. Ta pojme až pět tisíc věřících a je to zároveň nejseverněji položený takto velký muslimský svatostánek na světě.

NA KOVOVÝ TOPOL VYLEZL I PREZIDENT ZEMAN

Nejčastěji foceným symbolem města je 97 metrů vysoká rozhledna Bajterek. Ta má připomínat bájný strom života – topol, do jehož koruny snesl zlaté vejce pták štěstí zvaný Samruk. Ono „vejce“ je ve skutečnosti vyhlídkovou restauraci, odkud si panoramatickou vyhlídku na Astanu v listopadu při mezistátní návštěvě vychutnal i český prezident Miloš Zeman. Ten také přiložil svou dlaň do kovového otisku ruky kazašského prezidenta Nazarbajeva, která je umístěna na vrcholu rozhledny.

BEZ KOŽICHU TO NEJDE

Každodenní život v překotně vyrostlém, zvláštním velkoměstě má svůj svérázný kolorit. „Například tu

máme zbytečně široké ulice a aut tu není tolik, takže si občas můžu trochu zabláznit,“ směje se při jízdě centrem Astany řidič taxíku Andrej. Hned svá slova furiantsky doloží tím, že několikrát autem překříží poloprázdný bulvár od kraje ke kraji. „Ale policisty se dráždit nevyplácí, někdy dají pokutu i za to, že je auto špinavé nebo špatně udržované,“ dodává hned řidič, který jako mnoho jiných obyvatel severního Kazachstánu pochází původně z Ruska.

Město je také pověstně nevládnými klimatickými podmínkami. Rozdíly v teplotách jsou obrovské. Zatímco v létě přesahují 30 stupňů nad nulou, během dlouhé zimy nejsou výjimkou naopak až třicetistupňové mrazy. „Skoro všechny ženy nosí v zimě kožichy a muži beranice, jinak bychom na ulici dlouho nevydrželi,“ vysvětluje mladá Kazaška Aigerim, když rázuje centrem Astany v prvotřídním norkovém kožichu.

Evropští ochránci zvířat by tak asi omdlevali při pohledu na množství liščí nebo rysí srsti, v níž se tu ženy hrdě promenují městem. Mráz ale není to nejhorší. Drsný je především ledový vítr ze stepi, který se nazývá buran. Právě v narážce na prudkost a rychlost tohoto větru byly mimochodem pojmenovány i ruské raketoplány Buran. Radnice Astany dlouhodobě vysazuje kolem města do kruhu stromové aleje, které mají fungovat jako větrolamy.

V rovinaté stepi je ovšem Astana i tak příliš obnažena, takže ji před větrem stejně nelze ochránit úplně.

STARÉ HLAVNÍ MĚSTO ŽÁRLÍ NA NOVĚ

Astana, což znamená v kazaštině prostě „hlavní město“, má být jakousi vizitkou hospodářského úspěchu Kazachstánu. Některé obyvatele země ale drahý megalomanský projekt příliš netěší. Zejména to platí o obyvatelích dřívějšího hlavního města Almaty, které leží v jižní části země a je stále hospodářsky nejvýkonnější oblastí Kazachstánu. „Mnozí lidé se zlobí, že Almaty vydělává, ale většina státních peněz se pak utrací v Astaně,“ říká byznysmen Batyrbek, který pochází právě z Almaty. Problém se objevil i na mezinárodní scéně. Jestliže Kazachstán využívá hrdě Astanu jako jistou reklamu směrem k západnímu světu, ublížila této značce loňská dopingová aféra cyklistického klubu Astana. Průměrný konzument médií v Evropě si nyní dost možná při vyslovení jména Astana vybaví právě spíš dopující cyklisty než výstavnou metropoli kdesi ve Střední Asii.

I přesto je ale kazašské nové hlavní město fascinujícím projektem, který ztvárňuje ve skle, oceli a mramoru všechno, co je pro dnešní Kazachstán typické. Tedy zvláštní mix tradic, okázalosti a živelného postsovětského kapitalismu. ■

KDO OPRAVÍ STÁRNOUCÍ BAJKONUR?

LEGENDÁRNÍ KOSMODROM BAJKONUR LEŽÍ NA ÚZEMÍ KAZACHSTÁNU, V PRONÁJMU JEJ ALE MÁ RUSKO. TO NYNÍ ZVAŽUJE, ŽE KOSMICKÝ PROGRAM PŘENESE DO VLASTNÍHO NOVÉHO STŘEDISKA VOSTOČNYJ. KAZACHOVÉ CHTĚJÍ BAJKONUR UDRŽET STŮJ CO STŮJ.

TEXT: TOMÁŠ STINGL / FOTO: PROFIMEDIA

Kosmická základna Bajkonur uprostřed pouště na jihu Kazachstánu je legendou. Z nejstaršího vesmírného střediska světa kdysi startoval první kosmonaut Jurij Gagarin nebo sovětská vesmírná sonda Sputnik. Po rozpadu Sovětského svazu připadla základna Kazachstánu, ale do dlouhodobého pronájmu si ji až do roku 2050 pronajala Ruská federace. Ročně platí Kazachstánu nájem 115 milionů dolarů. Dalších zhruba 80 milionů dolarů dosud Rusové ročně vkládali do oprav kosmodromu a také do rozpočtu města Bajkonur. To slouží se svými více než 70 tisíci obyvatel jako hospodářské zázemí střediska.

V poslední době se ale objevilo kolem budoucnosti kosmodromu mnoho otázek. V médiích se spekuluje o tom, že se Rusko z Bajkonuru stáhne a přenesení těžšího kosmického programu do nového střediska Vostočnyj. To Rusové budují na vlastním území na Dálném východě.

PO HAVÁRII RAKETY ZAČALY PROTESTY EKOLOGŮ

Provozování Bajkonuru totiž provázely různé spory mezi Ruskem a Kazachstánem. Jednou z „rozbušek“ byla havárie rakety Proton, která se předloni zřítíla krátce po startu poté, co jí selhal motor. Podle kazašských odhadů způsobila havárie škody v hodnotě téměř 90 milionů dolarů a vysoce toxické palivo znamenalo i velké ekologické ztráty. Následovaly protesty kazašských ochránců životního prostředí.

Další spor se týká vedení přílehlého města Bajkonur. To bylo v rámci nájemní smlouvy převedeno dočasně pod správu Ruska, víc než třetinu obyvatel navíc tvoří Rusové. Nyní ale Kazachstán usiluje o to, aby město ležící na jeho území bylo vráceno pod plnou kazašskou jurisdikci.

Startu rakety Sojuz loni v listopadu pro jistotu žehnal i pravoslavný kněz.

Kompromis hledají obě strany těžko také ohledně nové generace nosných raket. Ty mají nahradit starší typy Proton, jejichž provoz bude po roce 2020 postupně ukončen. Rusové vyvíjejí novou řadu raket Angara. Kazachové ale naopak prosazují využití ukrajinských raket Zenit. Výhoda je v tom, že kosmodrom Bajkonur již startovní zařízení pro rakety Zenit má, takže by se ušetřilo. Pro Angaru by se naopak musela ve středisku stavět technika nová.

Citlivé je samozřejmě i téma, kdo nadále ponese břemeno drahých oprav, jež stárnoucí kosmodrom bezpodmínečně potřebuje. Na údržbě Bajkonuru se zřejmě bude stále víc podílet i samotný Kazachstán. Počínaje letoškem se zavázal vkládat do údržby deset milionů dolarů ročně.

Z KOSMODROMU JE TURISTICKÝ HIT

Nezbytná obnova střediska představuje velké dodavatelské příležitosti, protože ve střednědobém horizontu se náklady odhadují celkem až na 220 milionů dolarů. Nejde zdaleka jen o specializovanou raketovou techniku, Bajkonur je totiž jakýmsi samostatným světem s kompletní infrastrukturou. Areál o rozloze téměř sedm tisíc kilometrů čtverečních má například vlastní elektrárnu, řídicí středisko, na 500 kilometrů železnic, přes tisíce kilometrů silnic, dále hangáry, sklady, nádrže s pohonnými hmotami a celkem 15 raketových ramp.

Další dodavatelskou příležitost představuje přílehlé město Bajkonur, jehož obyvatelé mají samozřejmě vyšší příjmy než průměrný Kazach.

Stále více se také Bajkonur začíná stávat prvořadou turistickou atrakcí v zemi, kde je jinak zatím turistický průmysl spíše v plenkách. Návštěva Bajkonuru zahrnuje nejen místní muzeum zachycující historii kosmického výzkumu, ale také prohlídku raket z bezprostřední blízkosti, nebo dokonce pozorování rakety přímo při startu.

Provoz kosmodromu je pro Kazachstán prestižní záležitostí a komerční lety jsou také vítaným zdrojem příjmů. Proto země hodlá udržet Bajkonur v provozu stůj co stůj. „Pokud Rusko bude chtít jednou Bajkonur opustit, my kosmodrom zemřít nenecháme,“ řekl loni ruskému listu Izvestija šéf kazašského kosmického výzkumu Talgat Musabajev. Zároveň ale zdůraznil, že stále preferuje, aby zůstal Bajkonur pod ruskou správou. ■

OBCHODNÍ DESATERO PRO KAZACHSTÁN

1. ROZVÍJEJTE OSOBNÍ KONTAKTY

Byznys je v Kazachstánu silně postaven na osobním styku. Zpočátku je proto klíčové získat si důvěru obchodního partnera. Pro účast ve výběrových řízeních je dobré spojit se s kazašským partnerem nebo firmou. V kazašském byznysu se totiž často využívají příbuzenské vazby a známosti.

2. JEDNEJTE V RUŠTINĚ

V obchodu je jednacím jazykem téměř vždy ruština. S angličtinou moc nepochodíte. Kazaština je státním jazykem, ruština oficiálním a byznys jazykem. I katalogy a prospekty se snažte připravit v ruštině.

3. NEPODCEŇTE STISK RUKY

Osobní jednání začíná podáním ruky. Pokud váš partner stiskne vaši ruku zároveň i druhou rukou, je to z jeho strany projev přátelství, důvěry a úcty. Je to stará kazašská tradice. Nepoužívají to dnes už všichni, někteří bohatí byznysmeni

tuto tradici již nechtějí, ale ve většině případů se dodržuje.

4. PŘIPRAVTE SI „TOST“

Je častým zvykem zajít si po jednání posedět do restaurace. Ještě méně formální je zajet s obchodním partnerem na „daču“ nebo do „baně“, tedy na venkovskou chatu nebo do lázně. Kazaši jsou milovníci a mistři „tostů“ neboli slavnostních přípitků spojených s proslovem. Proto si nějaký „tost“ raději vždy dopředu připravte.

5. NA TELEFON SE SPOLEHNĚTE VÍC NEŽ NA E-MAIL

Pokud musíte komunikovat na dálku, potom je nejlepší variantou telefon a fax. Jestliže pošlete e-mail, lepší je po několika hodinách pro jistotu stejně zavolat a zeptat se, zda dotyčný váš e-mail obdržel a kdy je možné očekávat odpověď.

6. PŘIPOMÍNEJTE SE

V komunikaci buďte aktivní, je nutné se neustále připomínat. Pokud

partner neodpoví na e-mail nebo fax, neznamená to ještě nezájem.

7. TOLERUJTE VOLNĚJŠÍ POJETÍ ČASU

Rozhodování v Kazachstánu většinou trvá déle, než je zvykem v České republice. Vyzbrojte se proto trpělivostí. Tu vyžaduje někdy také čekání na začátek jednání. Kazachové mají volnější pojetí času, a proto není neobvyklé, že přijdou na domluvenou schůzku s velkým zpožděním, aniž by to považovali za nějaký závažný problém.

8. KONTROLUJTE SI REGISTRAČNÍ KARTU

Při vstupu do země dbejte na důslednou kontrolu registrační kartičky, kterou obdržíte při pasové kontrole. Do kartičky byste měli obdržet dvě razítka. Druhé razítko nahrazuje registraci cizinecké policie, kterou v případě pobytu do 30 dnů již nemusíte mít. V poslední době se několikrát stalo, že vinou nepozornosti pasového úředníka obdrželi čeští podnikatelé do kartič-

ky pouze jedno razítko, což mělo za následek značné problémy při odletu. Většinou daný člověk musel platit pokutu pro porušení pasových předpisů, nebo dokonce nestihl odlet letadla.

9. JEZDĚTE NA VELETRHY

Kazachstán patří mezi země, kde je stále velmi důležitá účast na průmyslových veletrzích. Zejména pro získání prvotních kontaktů, důvěry i prestiže je tedy dobré účastnit se zde pravidelně odborných veletrhů.

10. RESPEKTUJTE NÁRODNÍ HRDOST

Mnozí Kazachové jsou velmi hrdí na svůj relativně mladý a úspěšný stát. Je proto dobré se při konverzaci vyhnout případné kritice nějakého aspektu místního života. Naopak může dobrou atmosféru navodit projevení zájmu o kazašské tradice nebo o úspěchy kazašských sportovců. Sporty, jako jsou hokej nebo cyklistika, jsou v zemi velmi populární.

ŠANCE PŘÍCHÁZEJÍ I V DALŠÍCH „STÁNECH“

VEDLE KAZACHSTÁNU, KTERÝ JE EKONOMICKÝM LÍDREM STŘEDNÍ ASIE, LÁKAJÍ BYZNYSMENY STÁLE VÍC DO TOHOTO REGIONU I ČTYŘI MENŠÍ POSTSOVĚTSKÉ „STÁNY“. ČESKÉ FIRMY UŽ TĚMTO TRHŮM S ÚSPĚCHEM NABÍDLY TŘEBA TRAMVAJE, TROLEJBUSY NEBO AUTOMOBILOVÉ PNEUMATIKY.

TEXT: TOMÁŠ STINGL / FOTO: PROFIMEDIA

UZBEKISTÁN NEALKOHOLICKÉ PIVO PRO ŘÍŠI BAVLNY

Úctyhodnou rychlostí víc než osm procent ročně roste v posledních letech ekonomika Uzbekistánu. Ten je s více než 30 miliony obyvatel nejlidnatějším státem regionu. Země je tradičním pěstitelem bavlny, jejímž je dokonce druhým největším vývozcem na světě. Bavlna je také hlavním zbožím, které Uzbeki prodávají do České republiky. Dalším tradičním uzbeckým produktem jsou droboučké kokony bource morušového, z nichž se vyrábí hedvábí. Středoasijská země jich vyveze ročně neuvěřitelných 30 tisíc tun. Zemědělství vyprahlého státu ale dlouhodobě bojuje s akutním nedostatkem vody.

České firmy už získávají v zemi zajímavé zakázky od počátku devadesátých let. Nejúspěšnějším projektem je česko-uzbecká pivovarská společnost Samarkand-Praga-Pivo. Ta už od roku 1992 vyrábí ve slavném historickém městě Samarkand pivo značky Pulsar a různé nealkoholické nápoje. V roce 2012 tam firma navíc otevřela i českou restauraci nazvanou Zlata Praha. Předloni začala firma také jako vůbec první v Uzbekistánu vyrábět nealkoholické pivo, které vaří v pivovaru ve městě Buchara.

Společnost Pragoimex získala velkou zakázku od dopravního podniku metropole Taškent. Tam v letech 2012 a 2013 dodala 20 nových tramvají. Objem zakázky byl zhruba 18 milionů dolarů. Škoda Electric zase prodala devět trolejbusů městu Urgenč. Na modernizaci několika uzbeckých elektráren se podílí společnost Synecta.

Samostatnou kapitolou je obchod s automobily, tradičně silná parketa českého vývozu. Uzbekistán chrání vlastní výrobu obrovskými dovozními cly a zdaněním, které v součtu přesahují 100 procent prodejní ceny vozu. Proto je tam prodej zahraničních aut velkým problémem.

Uzbekistán má totiž vlastní rozsáhlou automobilovou výrobu. Státní asociace podniků Uzavtosanoat kompletuje ve spolupráci s koncernem Daimler AG autobusy. S americkou firmou GM zase vyrábí osobní

vozy. Pro tuto výrobu ovšem dodává pneumatiky česká společnost Barum Continental. Český autoprůmysl si tedy našel skulinu i skrz uzbeckou mohutnou celní zeď. Pneumatiky tak nyní tvoří největší podíl českého vývozu do Uzbekistánu, jehož celkový objem překročil v roce 2013 poprvé hranici 90 milionů dolarů. ■

Uzbekistán je druhým největším světovým vývozcem bavlny.

Počet obyvatel:	30,5 milionu
Rozloha:	447 tisíc km ²
Hlavní město:	Taškent
Měna:	sum (100 USZ je zhruba 1 Kč)

KYRGYZSTÁN SKLO, OPTIKA I PODPORA STUDENTŮ

Státem s relativně velkou národnostní směsicí je Kyrgyzstán. V sovětské éře sem přišlo zejména velké množství Rusů. Samotní Kyrgyzové se stali národnostní většinou ve státě až na přelomu tisíciletí, když vyvrcholil odchod Rusů zpátky do Ruské federace.

Obchod Kyrgyzstánu s Českou republikou měl v roce 2013 celkový objem jen 8,5 milionu dolarů, přičemž víc než 95 procent z toho tvořil český vývoz. Do Kyrgyzstánu

české firmy prodávají mimo jiné optické přístroje, nápoje, sklo nebo zbraně a střelivo. Přímá přítomnost českých investorů na tamějším trhu zatím není, některé podniky oslovují kyrgyzský trh z Kazachstánu. Do země také směřují některé české projekty rozvojové pomoci například v oblasti odpadového hospodářství. Česká vláda také pravidelně platí určitému počtu studentů z Kyrgyzstánu studium na českých vysokých školách. ■

Počet obyvatel:	5,5 milionu
Rozloha:	200 tisíc km ²
Hlavní město:	Biškek
Měna:	som (1 KGS je asi 0,4 Kč)

TÁDŽIKISTÁN CEMENTÁRNA BYLA NAHNILÉ JABLKO, ŘEKL ZEMAN

Prezident Miloš Zeman si pro svou misi loni v listopadu vybral vedle Kazachstánu jako druhý cíl ve Střední Asii také hornatý Tádžikistán. Jeho návštěva doprovázená byznysmeny by mohla být impulzem k obnovení obchodu s touto zemí, který v minulosti z různých důvodů v podstatě ustal.

Tádžikistán je v současnosti zřejmě nejchudším státem ze všech postsovětských republik. Zemi totiž stihaly po rozpadu sovětského impéria osudové rány. V devadesátých letech ji nejprve rozvrátila občanská válka. Po roce 2001, v důsledku americké invaze do sousedního Afghánistánu, zase za-

čaly do už tak zbědované země proudit vlny afghánských uprchlíků. Dalším problémem je až dosud také rozsáhlé pašování drog z Afghánistánu.

Obchod s Českou republikou byl už během občanské války naprosto zastaven. Znovu se začal pomalu probouzet až po přelomu tisíciletí, kdy tam byl akreditován český velvyslanec. Problémem bylo i to, že česká státní pojišťovací společnost EGAP nechtěla pojišťovat obchody s nestabilní středoasijskou zemí. Nepříjemnou zkušenost udělala v případě pojištění dodávky pro cementárnu Tadžikcement, již prodala strojní techniku

česká firma Inekon Group. Pohledávku přesahující 2,5 milionu dolarů musela začít EGAP vymáhat soudní cestou. Záležitost se nakonec podařilo urovnat ještě před cestou českého prezidenta Miloše Zemana do Tádžikistánu, když pomohla jako prostředník další česká firma Victoriapetrol. Ta mimochodem sama v zemi investuje, a to v oblasti těžby ropy.

Právě o kauze s nezaplacenou dodávkou pro cementárnu promluvil při návštěvě v Tádžikistánu i Miloš Zeman, když ji symbolicky označil za nahnilé jablíčko, které by mohlo nakazit celý koš jablek. Prezident vyjádřil

Počet obyvatel:	8 milionů
Rozloha:	143 tisíc km ²
Hlavní město:	Dušanbe
Měna:	somoni (1 TJS je zhruba 4,4 Kč)

radost nad tím, že je kauza dořešena. „Špatná pověst jedné tádžické cementárny by neměla kazit jinak dobré, až výborné vztahy,“ uvedl Zeman. Ten zároveň při návštěvě poukázal na to, že šance pro české firmy by v Tádžikistánu mohly být zejména při stavbě vodních elektráren a ve vodním hospodářství. V této oblasti se již pokouší v zemi podnikat česká společnost PathosEnergy. ■

TURKMENISTÁN POKLADEM JE ZEMNÍ PLYN

Sice je Turkmenistán po Kazachstánu druhým největším státem regionu, víc než tři čtvrtiny země však zabírá jen nehostinná poušť.

Obchod České republiky s Turkmenistánem je zatím naprosto minimální. Ve státu, který je tradičně spojen hlavně s pastevectvím koz a ovcí, je v současnosti

jediné větší obchodní lákadlo. Tím je zemní plyn, v jehož těžbě patří Turkmenistán do první světové pětky. Příležitost se tedy může otvírat v dodávkách techniky pro těžební průmysl. Je ale nutno počítat s tím, že v tomto odvětví se zde již začala výrazně angažovat čínská konkurence.

Důležitý je Tádžikistán jako dopravní uzel pro přístup ke Kaspičkému moři z východní strany. Železnice propojuje s vnitrozemskou Asií významný přístav Krasnovodsk.

Další důležitou tepnou pro lodní dopravu je pak Karakumský vodní kanál. ■

Počet obyvatel:	5,5 milionu
Rozloha:	488 tisíc km ²
Hlavní město:	Ašchabad
Měna:	nový manat (1 TMT je 8 Kč)

REKORDNÍ SEZONA AUTOMOBILOVÉ VELMOCI

ČESKÝ AUTOMOBILOVÝ PRŮMYSL ZAŽIL SNOVÝ ROK. VÝROBA PŘEKONALA V UPLYNULÉ SEZONĚ VŠECHNA OČEKÁVÁNÍ A POČÍTADLO VYROBENÝCH AUT, PŘÍVĚSŮ, AUTOBUSŮ, NÁKLADÁKŮ A MOTOREK SE ZASTAVILO AŽ TĚMĚŘ U HRANICE 1,3 MILIONU KUSŮ, COŽ JE HISTORICKÝ REKORD.

TEXT: TOMÁŠ STINGL / FOTO: ANNA VACKOVÁ, TOMÁŠ STINGL

Klíčový obor českého hospodářství se vrací na výsluní. Po útlumu v sezonách 2012 a 2013, kdy zakusil automobilový průmysl dvakrát po sobě propad výroby, se v uplynulém roce znovu rozjel v nevídaných otáčkách. Účet za rok 2014 říká, že sečteno podtrženo se loni v Česku vyrobilo rekordních 1,3 milionu vozidel, což představuje meziroční nárůst o téměř 11 procent.

Česko tak stvrdilo svou roli velmoci ve výrobě aut v přepočtu na hlavu, když na tisíc obyvatel připadá už víc než 118 vyrobe-

ných osobních vozů ročně. Lepší výsledky v této statistice má už jen sousední Slovensko.

RADOST ŠKODOVCE KALÍ JEN INDIE

Výborně se loni dařilo zejména tradičnímu lídrovi oboru, firmě Škoda Auto. Ta vyrobila meziročně o 15 procent aut víc.

„S novým prodejním rekordem, s více než jedním milionem prodaných vozů za jeden rok, značka postoupila do „Ligy mistrů“ mezi velkými světovými automobilkami,“ říká spokojeně předseda před-

stavenstva společnosti Winfried Vahland.

Škodovka boduje vedle prodeje individuálními zákazníky také dodávkami pro zahraniční města či firemní flotily. Vozy Škoda hromadně využívá například taxislužba v izraelském Jeruzalému nebo ve španělské Barceloně. Vedle západní Evropy se v poslední době stává pro Škodovku klíčovým trhem Čína, kde jí loni strmě vzrostl prodej až na víc než 280 tisíc vozů.

Naopak na jediný větší problém firma narazila v Indii. Do rychle rostoucího a lidnatého trhu

vkládala velké naděje a dlouhodobě tam provozuje ve městě Auren-gabád vlastní továrnu, která dává práci 500 místním pracovníkům a vyrábí auta pro indický trh. Tam sice poptávka po autech vzrostla, kupní síla Indů je ale zatím velmi malá. Ukázalo se, že je těžké najít takovou prodejní cenu, která by byla ještě přijatelná pro běžného Indu ze střední příjmové třídy a zároveň vynesla alespoň minimální profit výrobci. Škodovky jsou tak pro Indu stále dost drahé, přestože se auta vyrábějí přímo v Indii, a náklady na pracovní síly a další

výdaje továrny jsou tudíž nižší než v Evropě. Nutno ale říct, že problémem s malou kupní silou Indů řeší na tamějším trhu i ostatní výrobci automobilů.

Škodovka loni v Indii prodala jen zhruba 15 tisíc aut, což je například polovina odbytu ještě v roce 2011. Firma postupně získala poněkud nechtěnou image dražší luxusní značky. Právě na tom se ale nyní rozhodla postavit novou strategii. Od letoška se chce víc zaměřit na vrstvu bohatších Indů, kterých v zemi rychle přibývá.

V KOLÍNĚ VYRÁBĚJÍ JEDNO AUTO ZA MINUTU

Výrazně si za uplynulý rok polepšila kolínská automobilka TPCA. Ta po předchozích hube-ných letech prodala meziročně o desetinu aut víc, když najela na výrobu nové řady městských vozů. Továrna v současnosti vyrábí úctyhodnou rychlostí jedno nové auto za minutu provozu linky.

Mírně si v prodeji polepšil také třetí tuzemský výrobce, nošovická výroba korejského koncernu Hyundai. Ten si připravil novinky až na počátek letošního roku, když v těchto dnech přichází v Nošovicích s modernizovanou verzí vozu i30, od níž si slibuje nový stimul pro prodej.

OBŘÍ OBJEDNÁVKA AUTOBUSŮ PŘIŠLA ZE ŽELEZNICE

Další historický rekord zaznamenala také výroba autobusů, kterých z linek v Česku sjelo loni 3891 kusů. Výrobě jasně dominuje továrna značky Iveco ve Vysokém Mýtě, která je s více než třemi tisíci vyrobených autobusů nejvýkonnější pobočkou tohoto koncernu na evropském kontinentu. Česká větev značky loni získala největší zakázku své historie, když si u ní německé dráhy Deutsche Bahn objednaly na 710 nových autobusů.

Svůj podíl na celkové výrobě autobusů v Česku loni na 14 procent navýšil druhý tuzemský výrobce – společnost SOR Libchavy. Firma boduje vedle klasických městských autobusů také s novými ekologickými modely trolejbusů, elektrobusů nebo hybridních autobusů.

Výroba vozidel v roce 2014

Kategorie	Vyrobených kusů	Meziroční růst
Osobní vozy	1 246 506	+10,5 %
Autobusy	3 891	+ 5,4 %
Nákladní vozy	821	+7 %
Přívěsy velké	1 633	+30,5 %
Přívěsy menší	23 949	+25 %
Motocykly	1 075	-20,6 %
Celkem	1 277 875	+10,7 %

Zdroj: Sdružení automobilového průmyslu

DOPRAVA V RIZE? CZECH MADE

Jako krásná vizitka českého vývozu by mohla sloužit třeba lotyšská metropole Riga. Když se kdekoli na ulici tohoto největšího pobaltského velkoměsta rozhlédnete, s velkou pravděpodobností uvidíte okamžitě nějaký dopravní prostředek vyrobený v České republice. Celé město tu kříží trolejbusy vyrobené společností Škoda Elektrik. Škodovčácké logo – opeřený šíp – zdobí také většinu místních tramvají. Eleganční soupravy Škoda 15T, které jezdí i v Praze, jsou v Rize vyvedeny ve firemní modré barvě zdejšího dopravního podniku. Osobní vozy Škoda zase patří k oblíbeným autům místních obyvatel. Pobaltí bylo loni jedním z nejrychleji rostoucích odbytišť české automobilky. Prodala tu 5,5 tisíce vozů, což je meziroční růst odbytu o víc než 16 procent.

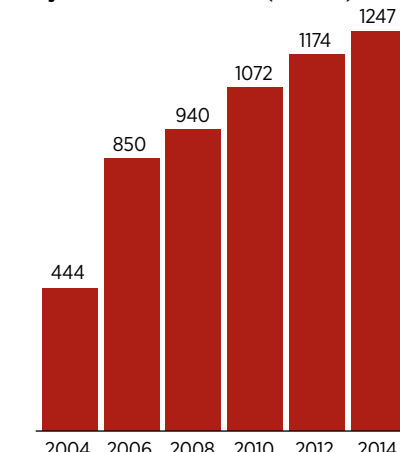

TATRA JEDE POPRVÉ DO MEXIKA

Ze studené sprchy, kterou bylo v roce 2013 definitivní zastavení výroby legendární značky Avia, se loni otřepala také výroba nákladních vozů. Vztyčenou vlajku vezla kopřivnická Tatra, kde výroba znovu nabírá dech. Loni vyjelo z kopřivnické továrny 821 nových nákladáků.

Na konci roku navíc Tatrovka oznámila, že získala poprvé novou zakázku v Mexiku. Jde o dodávku 16 vozů speciálně upravených pro pomoc při povodních. Trucky se například dokážou brodit vysokou vodou a některé budou mít nástavbu s velkokapacitním čerpadlem. Peněžní objem prvního kontraktu je víc než 70 milionů korun. Firma by se ráda prostřednictvím této dodávky představila velkému mexickému

Výroba osobních aut v ČR (v tisících)

Zdroj: Sdružení automobilového průmyslu

JAWA PŘECHÁZÍ NA VĚTŠÍ MOTORKY

Jedinou kategorií, kde loni automobilový průmysl ztrácel, tak zůstaly motocykly. Tradiční výrobce Jawa vyrobil loni 1075 motorek, což je o pětinu méně než v roce 2013. Firma se proto rozhodla pro letošek přijít s novou taktikou. Chce utlumit výrobu menších motorek s kubaturou do 250 kubických centimetrů, kde kraluje levná asijská konkurence. Letos namísto toho nabídne nový motocykl o objemu tisíc kubických centimetrů a příští rok další novinku v podobě silničního endura.

KAMPAŇ MÁ POMOC ZÍSKAT TECHNICKÉ PROFESE

Přehledka současného stavu českého automobilového průmyslu ukazuje, že tuzemské firmy budují jak co do objemu výroby, tak co do modelových novinek. Ve výrobě silničních vozů je v České republice v současnosti napřímo zaměstnáno kolem 150 tisíc lidí a obor zajišťuje zhruba čtvrtinu veškerého vývozu. Ve skutečnosti je vliv automobilového průmyslu dokonce ještě vyšší, protože je na něj navázáno mnoho subdodavatelských firem z jiných odvětví.

Stupňujícím problémem ovšem zůstává rostoucí nedostatek technických pracovníků. „Nutno opětovně poukázat na problematiku technického vzdělávání a dostupnosti kvalifikované pracovní síly. Doufáme, že rok 2015, vyhlášený jako rok průmyslu a technického vzdělávání, již přinese i konkrétní výsledky,“ podotýká k tomu prezident Sdružení automobilového průmyslu Martin Jahn. ■

trhu a předpokládá, že tam budou následovat další objednávky.

NEJVÍC ROSTE VÝROBA PŘÍVĚSŮ

V médiích méně sledovaným segmentem automobilového průmyslu je výroba přívěsů, která ale začíná být v Česku stále důležitější a loni vzrostla zhruba o 30 procent. Velké přívěsy vyrábí společnost Panav v Senici na Hané, kde se drží tradice strojírenské výroby už od roku 1896. Druhou velkou výrobnou je továrna evropského koncernu Schwarzmüller v průmyslové zóně města Žebrák. Obě firmy se loni postaraly o celkovou výrobu více než 1600 velkých valníkovech, mrazicích, kontejnerových a dalších typů přívěsů.

V segmentu menších přívěsů s nosností do 3,5 tuny se v uplynulé sezoně dařilo společnosti Agados, která již vyrobila téměř 24 tisíc kusů. Zvedla tak meziročně svou produkci o čtvrtinu.

ČESKO POSILUJE EKONOMICKOU DIPLOMACII

ČESKÁ REPUBLIKA LETOS VÝRAZNĚ POSÍLÍ DIPLOMATICKOU PODPORU EXPORTU. DO SVĚTA NAPŘÍKLAD VYJEDOU TAKZVANÍ ZEMĚDĚLŠTÍ DIPLOMATÉ, KTEŘÍ POMOHOU S VÝVOZEM ČESKÝCH POTRAVIN. DALŠÍ SPECIALISTÉ PODPOŘÍ OBCHOD SE SLIBNÝMI TRHY, JAKO JE BARMA, SENEGAL NEBO KEŇA.

TEXT: MARTIN TLAPA, NÁMĚSTEK MINISTRA ZAHRAŇIČNÍCH VĚCÍ / FOTO: PROFIMEDIA

Ministerstvo zahraničních věcí pokračuje v posilování sítě zastupitelských úřadů a generálních konzulátů České republiky v zahraničí, a to s důrazem na ekonomickou diplomacii, tedy na podporu českého exportu a investic. Tento proces zahrnuje jak otevírání nových úřadů v zahraničí, tak i rozšiřování počtu míst, která pomáhají primárně českému podnikatelskému sektoru.

Během posledních 12 měsíců byly otevřeny nové zastupitelské úřady v Kolumbii, Keni, Senegalu, Barmě a též generální konzulát v Erbilu, který je centrem iráckého Kurdistanu.

Tato opatření souvisejí se snahou ministerstva zahraničních věcí o rozšíření ekonomické diplomacie do nových oblastí a zlepšení přístupu pro české podnikatele. Do těchto zemí je také připravována řada cest ministra nebo jeho náměstků s cílem podpořit aktivity českých vývozců.

ZEMĚDĚLŠTÍ DIPLOMATÉ VYJEDOU DO SRBSKA NEBO SAÚDSKÉ ARÁBIE

V červnu loňského roku podepsali ministři Marian Jurečka a Lubomír Zaorálek memorandum o spolupráci mezi oběma resorty. Na jeho základě budou vybráni odborníci v oblasti zemědělství, potravinářství a navazujících technologií vysílání v průběhu tohoto roku na zastupitelské úřady České republiky.

Formálně budou tyto pracovníci podřízeni českému velvyslanci a budou úzce spolupracovat jak s ekonomickým úsekem úřadu, tak

i se zástupci agentur CzechTrade a CzechInvest v dané zemi. Pět agrárních diplomatů tak bude zastupovat proexportní zájmy českých zemědělců a potravinářů na zastupitelských úřadech v Rusku, na Ukrajině, v Číně, Srbsku a Saúdské Arábii.

Obsazení pozic těchto zemědělských radů vzejde z otevřených výběrových řízení, která proběhla v lednu.

„Zřízení pozic agrodipomatů jsme vyhodnotili jako nejefektivnější způsob proniknutí českých zemědělských a potravinářských firem na zahraniční trhy. Také v souvislosti s řešením dopadů ruských sankcí je vyslání zemědělských diplomatů významnou aktivitou, protože naši producenti a obchodníci hledají nové exportní příležitosti mimo Evropu. A tyto odborníci by jim v tom měli aktivně pomáhat,“ řekl ministr zemědělství Marian Jurečka.

„Posílení týmů zastupitelských úřadů České republiky ve vybraných zemích o experty v oblasti zemědělství je dalším z řady praktických kroků, které v rámci ekonomické diplomacie realizuje ministerstvo zahraničních věcí s cílem zlepšení podpory českého exportu.

Výběru těchto destinací předcházela podrobná diskuse, při níž jsme vzali v potaz i stanovisko firemního sektoru,“ uvedl ministr zahraničních věcí Lubomír Zaorálek.

Pětice vybraných zemí má předpoklad budoucího růstu národních hospodářství, velký exportní potenciál pro české výrobky

a zároveň je součástí regionů, o které je zvýšený zájem ze strany českých potravinářských firem. V případě Srbska a Saúdské Arábie budou aktivity zemědělských diplomatů přesahovat i do okolních států. V případě západního Balkánu to bude zejména Bosna a Hercegovina a Makedonie, na Arabském poloostrově pak země sousedící se Saúdskou Arábií.

VE HŘE JE I VĚDA A VÝZKUM

Pokud se v budoucnu výrazněji změní geopolitická nebo ekonomická situace v daných regionech, ministerstvo zemědělství je připraveno změnit destinace působení zemědělských diplomatů, případně rozhodnout i o rozšíření jejich sítě. Na doporučení ministerstva zahraničních věcí jsou v hledáčku resortu zemědělství Spojené státy americké, Japonsko nebo některé ze zemí severní Afriky (Maroko, Alžírsko), případně z Latinské Ameriky (Brazílie, Mexiko).

Dobře nastavená spolupráce mezi resorty zahraničních věcí a zemědělství inspirovala před koncem minulého roku i Úřad vlády, do jehož kompetence patří také podpora vědy, výzkumu a inovací.

Tým místopředsedy vlády Pavla Bělobrádka již zahájil diskusi s ministerstvem zahraničních věcí o možném vyslání diplomata nebo diplomatů, kteří by se na vybraném úřadě či úřadech zabývali hlavně podporou české vědy, výzkumu a inovací ve spolupráci se zahraničními partnery na vládní, univerzitní i podnikatelské úrovni.

POSÍLÍ ZASTOUPENÍ V DAKARU I V NAIROBI

Loňský rok přinesl českým exportérům komplikace v podobě konfliktu na Ukrajině a následného zhoršení vztahů s Ruskem, vůči němuž byla vyhlášena sankční opatření Evropské unie. Ruská vláda reagovala na uvedená opatření zákazem dovozu některých druhů zboží na tamní trh. Již takto komplikovanou situaci dále zhoršil ekonomický vývoj na mezinárodních trzích i v samotném Rusku, což vyvolalo potřebu reakce české vlády na podporu českých vývozců, kterým se zkomplikoval přístup na ruský trh.

Je naplánováno posilování Jednotné zahraniční sítě o nových deset míst ekonomických diplomatů, případně pracovníků CzechTradu. Ministerstvo zahraničních věcí spolu s ministerstvem průmyslu a obchodu vypracovaly návrhy konkrétních zemí, kde by mělo v průběhu tohoto roku dojít k posílení.

Tyto návrhy byly projednány na přelomu roku a v nejbližší době budou vypsána výběrová řízení na první čtyři pozice ekonomických diplomatů, aby mohlo dojít k vyslání pracovníků co nejdříve.

Čeští podnikatelé se mohou těšit v první vlně na rozšířené kapacity zastupitelských úřadů v barském Rangúnu, keňském Nairobi, senegalském Dakaru a generálního konzulátu v americkém Los Angeles. Zbývající destinace budou v nejbližší době odsouhlaseny oběma resorty a také projednány se zástupci podnikatelského sektoru. ■

Saúdská Arábie nakupuje většinu jídla v zahraničí, proto jeden ze zemědělských diplomatů nastoupí i do této pouštní země.

TRHY, KTERÉ SE PROBOUZEJÍ

TEXT: TOMÁŠ STINGL

BARMA

Tato východoasijská země (nazývaná někdy také Myanmar) byla v uplynulých 50 letech kvůli tvrdé vojenské diktatuře jedním z nejizolovanějších států světa. V poslední době se ale poměry rychle uvolňují a Barma se otvírá obchodu. Venkov i většina měst žijí naprosto bez moderních vymožeností, jako by se tam zastavil čas někdy v půli minulého století. Víc než 60 milionů obyvatel tak bude dřív nebo později nevyhnutelně potárat moderní vybavení domácností, elektroniku či auta. V modernizaci průmyslu navíc může Česká republika navázat na dřívější vztahy. Socialistické Československo kdysi postavilo v Barmě sedm velkých průmyslových podniků – mimo jiné továrnu na traktory, pivovar či koželuznu.

KEŇA

Černý kůň černého kontinentu. I když si tato země prošla v pře-

dešlých letech vlnou nepokojů, v současnosti platí za jednu z nejperspektivnějších v rovníkové Africe. Její hospodářství dynamicky roste, navíc může Keňa sloužit jako základna pro obchod se sousední Tanzanií a Ugandou.

Nevýhodou pro obchodníky z Evropy je určité zpoždění. Stejně jako na celém africkém kontinentu i v Keni už velmi dravě působí firmy z Indie a hlavně z Číny. Někdy se mluví o jakémsi druhé kolonizaci Afriky, tentokrát kolonizaci obchodní.

KOLUMBIE

Donedávna byla Kolumbie v médiích ztvárňována bezmála jako peklo na zemi. V zemi desítky let zuřila chaotická občanská válka, kdy mnoho oblastí zcela bezuzdně tyranizovaly levicové gerily, soukromé polovojenské jednotky i drogové kartely. Hlavní příčinou násilností byl boj o produkci kokainu a peníze

z něj. V současné době se ale Kolumbie znatelně zklidňuje a těžiště drogové války se přesunulo do jiných latinskoamerických zemí.

Mnoho západních investorů nyní začíná s překvapením zjišťovat, že pod snad až přehnaně nelichotivou pověstí Kolumbie se skrývá ve skutečnosti překvapivě moderní a bohatý trh. Navíc je Kolumbie se 40 miliony obyvatel po Brazílii druhou nejlidnatější zemí Jižní Ameriky.

SENEGAL

Se západoafrickým Senegalem český obchod v posledních letech utěšeně roste. Směřují tam především české tkaniny a papír. V opačném směru zase proudí zelenina a ovoce.

Rostoucí obchod je podpořen diplomatickými vztahy, které má Česká republika se Senegalem – v porovnání s jinými státy západní

Afriky – relativně nadstandardní, což loni stvrdilo ještě otevření diplomatického zastoupení v hlavním městě Dakaru.

SEVERNÍ IRÁK (KURDISTÁN)

Od americké invaze do Iráku je za nejlepší region pro obchod považován sever země, který tradičně obývají Kurdové. Ten byl donedávna klidnější a neodehrávalo se tam mnoho teroristických útoků. Proto Česká republika otevřela loni generální konzulát v Erbilu, který je hlavním správním městem této oblasti.

České firmy již také v Kurdistanu uzavřely několik dobrých obchodů, například se podílely na projektu stavby tamější přehrady Bawashaswar. V současnosti ale bude pro stabilitu oblasti klíčové, jak se vyvine nový konflikt se samozvaným Islámským státem, který na Kurdistan opakovaně útočí. ■

KLIENSKÉ CENTRUM PRO EXPORT: JEDNOTNÁ POMOC VÝVOZCŮM

KOMPLETNÍ POMOC PŘI EXPORTU MOHOU NYNÍ PODNIKATELÉ A FIRMY NALÉZT NA JEDINÉM ROZCESTNÍKU. KLIENSKÉ CENTRUM PRO EXPORT, KTERÉ ZAČALO FUNGOVAT KONCEM MINULÉHO ROKU, POMOHOLO JEN ZA PRVNÍ OBDOBÍ UŽ VÍCE NEŽ STOVCE FIREM.

TEXT: ODBOR DVOUSTRANNÝCH EKONOMICKÝCH VZTAHŮ A PODPORY EXPORTU MZY / FOTO: MICHAEL TOMĚŠ

Českým exportérům již více než tři měsíce úspěšně pomáhá Klientské centrum pro export. Společný projekt Ministerstva průmyslu a obchodu ČR, agentury CzechTrade a Ministerstva zahraničních věcí ČR od počátku svého spuštění v říjnu loňského roku podpořil více než stovku českých firem směřujících na cizí trhy. Podnikatelé zde mohou konzultovat své exportní a investiční záměry v zahraničí a využívat asistence celé zahraniční sítě a všech tří zainteresovaných institucí. Nejčastěji se firmy na klientské centrum dosud obracely s žádostí o informace o podmínkách vstupu na zahraniční trhy nebo využily služby spojené s vyhledáním vhodných obchodních partnerů.

Podnikatelé si mohou dohodnout dokonce i osobní konzultaci s náměstkem z ministerstva zahraničí a průmyslu a obchodu.

POMOC VÍCE NEŽ V 90 ZEMÍCH SVĚTA

Jedním z dilemat, kterým čelí zájemci o vývoz zboží do zahraničí, případně potenciální investoři dříve čelili, bylo, zda se mají obracet na agenturu CzechTrade, ministerstvo průmyslu a obchodu anebo přímo na zastupitelské úřady ČR v jednotlivých zemích. S cílem usnadnit podnikům orientaci, kdo a kde jaké služby poskytuje, se ministerstva dohodla na vytvoření Klientského centra pro export, které funguje jako rozcestník pro služby Jednotné zahraniční sítě.

V pražském sídle agentury CzechTrade, kde je klientské centrum umístěno, jsou k dispozici specialisté z ministerstva zahraničních věcí i agentury CzechTrade, na něž je možno se obrátit s exportním dotazem či požadavkem na zajištění služby ze společné nabídky. Projekt

je unikátní také svým rozsahem. Prostřednictvím společné sítě zastupitelských úřadů ČR a zahraničních kanceláří CzechTrade je klientské centrum schopné zprostředkovat služby ve více než 90 zemích světa.

ZÁKLADNÍ SLUŽBY JSOU ZDARMA

Nabízené služby jsou určeny nejen malým a středním podnikům, ale také velkým společnostem se zákazkami většího rozsahu. Konkrétní dotaz či službu řeší v praxi přímo ekonomičtí diplomati na zastupitelských úřadech ČR a ředitelé zahraničních kanceláří CzechTrade.

Základní okruh služeb, jako jsou například zprostředkování kontaktů na zahraniční partnery či doporučení, jak vést obchodní jednání na daném trhu, je nabízen zdarma. Bezplatně

jsou také zástupci v zahraničí schopni poskytnout základní asistenci pro obchodní jednání v cizí zemi.

Odborné služby typu cílený průzkum trhu, zjištění bonity zahraničních obchodních partnerů, organizace obchodních jednání či analýza teritoria, jsou zpoplatněny. Rozsáhlá nabídka služeb státu také zahrnuje asistenci a podporu při jednáních s oficiálními institucemi a státními podniky v zahraničí. Podnikatelé mohou využít postavení, zkušenosti a politického vzhledu českých zastupitelských úřadů v zahraničí k usnadnění přístupu ke kontaktům ze státních firem či místních institucí.

Ve vybraných termínech je možné sjednat si osobní exportní konzultace s náměstkem ministra zahraničních věcí Martinem Tlapou či náměstkem ministra průmyslu a obchodu

Vladimírem Bártlem. Pro firmy jde o jedinečnou možnost využít spolupráce obou resortů v případech, které vyžadují projektové plánování a zapojení vyšší diplomacie.

V loňském roce proběhly tři konzultace na úrovni náměstků a z celkových dvanácti schůzek byly dojednány služby českých zastupitelských úřadů v konkrétních projektech. ■

KAM SE OBRÁTIT

Konkrétní informace o Klientském centru pro export a nabízených službách najdete zájemci na webových stránkách www.businessinfo.cz. Specialisté klientského centra je možné kontaktovat osobně na adrese: Dittrichova 21, Praha 2, telefonicky na čísle: +420 224 907 576 nebo e-mailem na adrese: kcexport@businessinfo.cz každý všední den od 9 do 12 a od 13 do 16 hodin.

▼ Inzerce A151001032 ▼ Inzerce A151001034

777 432 432
info@byty-u-dubu.cz

BYTY-U-DUBU.CZ

Novoroční SLEVY!

Na vybrané byty, nabídka je časově omezena!
Praha 4 - Modřany | ve výstavbě

2+kk od 2,1 mil. Kč
3+kk od 3,1 mil. Kč
4+kk od 3,9 mil. Kč

157
nových
bytů

800 521 521
www.kb.cz

JSME SOUČÁSTÍ VAŠEHO PODNIKÁNÍ

**KB – SPOLEHLIVÝ PARTNER
EXPORTÉRŮ A IMPORTÉRŮ**

- široká nabídka produktů a služeb
- ošetření obchodních a kurzových rizik
- komplexní řešení na míru

NA PARTNERSTVÍ ZÁLEŽÍ

